

ROMANYA'DAN TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇMENLERLE TÜRK TOPLUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ: TÜRK YAZILI BASININDA 1934-1938 DÖNEMİ

ADEM SAĞIR* - ZEYNEP AKTAŞ**

ÖZ

Bu çalışma göç ve göçün oluşturduğu değişimler üzerine sosyolojik bir çözümlemedir. Çalışmada tarihin bir döneminde yaşanan toplumsal karşılaşmaları, yazılı basın örneğinden hareketle çözümlemek amaçlanmıştır. Çalışma merkezine Romanya'dan Türkiye'ye göç etmeye zorlanan Müslüman Türkler örneğini 1934-1938 dönemlerini yerleştirmiştir. Çalışmada örneklem olarak 6 gazete tercih edilmiştir. Bu gazeteler Ulus gazetesi, Cumhuriyet gazetesi, Son Posta, Akşam, Tan ve Türk Yolu gazetesidir. Bu gazetelerin tercih edilmesindeki temel gerekçe ulusal olmaları ve buldukları dönem içerisinde Türkiye'deki yazılı basının temel sacayakları olmasıdır. Türk Yolu'nun tercih edilmesindeki özel neden ise gazetenin yayınladığı merkez olan İzmit'in Romanya'dan gelen göçmenlerin yerleştirildiği önemli bölgelerden birisi olmasıdır. Böylece çalışmada yazılı basından hareketle içerik çözümlemesini kullanılmıştır. İçerik analizinde kullanılacak kategoriler Türkiye'den olayların akışına dönük olumlu ya da olumsuz tepkiler, sosyal problemler, yerleşilen bölgelerde göçmenlerin yaşadıkları spesifik olgular, göçmenlerin halkın gündelik yaşamına etkileri şeklinde belirlenmiştir. Çalışmanın nihai amacı Romanya'dan gelen Türkler üzerinden yaşanan kültürel ve sosyal karşılaşmaları medyadaki söylem biçimlerinden hareketle çözümlemektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Kültür, Romanya, Türkiye.

* Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, ademaşgıroğlu@gmail.com

** Y.Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, sosyologzeynepp@gmail.com

THE SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TURKISH IMMIGRANTS FROM ROMANIA AND THE TURKISH COMMUNITY: THE PERIOD OF 1934-1938 IN THE TURKISH NEWSPAPERS

ABSTRACT

This study is a sociological analysis on migration and changes caused by migration. The study is designed as an attempt to read a historical period via printed media. This study is focused on Muslim Turks who were forced to migrate from Romania to Turkey in the period of 1934-1938. For the study, six newspapers, which are chosen as the sample, have been identified as Ulus, Cumhuriyet, Yeni Posta, Akşam, Tan and Türk Yolu (Izmit-based). The fact that these newspapers are preferred is being national and the foundation of the printed media in Turkey during the period they are in. Türk Yolu has a special meaning for analyses that Izmit, where the newspaper is pressed, is an important region of the immigrants from Romania coming to settle in. In the study, content analysis of newspapers is used as a qualitative method for analysis. The categories, used in the content analysis, have been determined as positive or negative reactions of the facts that happened in Turkey, social problems, certain situations where immigrants live in the settlement areas, and influences on the daily life of immigrants. The principal of the study is to examine the cultural and social encounters that the Turks coming from Romania have faced, considering different form of discourse in the newspapers.

Keywords: Migration, Immigrant, Culture, Romania, Turkey.

1. GİRİŞ YERİNE: TOPLUMSAL BELLEĞİNİZİNDE

Halimat Bayramuk'un 1943 isimli romanı geçtiğimiz yüzyılın toplumsal belleğinden izler taşır: "Ağlayan yas tutan soğuktan moraran aç insanları kamyonlara yüklemeye başladılar. Gokka acı bir çığlık işitti. Ey ahali! Analarımızın babalarımızın yattığı mezarları terk edip gidiyoruz." Toprağa aidiyetliğin geçmişten bugüne insan için en belirgin kimlik tanımlarından birisi olduğu düşünüldüğünde "toprağı terk etme" olarak görülen göçün ve göçle birlikte yaşanan süreçlerin toplumda yaratacağı etkilerin boyutu daha iyi anlaşılacaktır. Toprakla kurulan aidiyetlik, aynı zamanda vatan kavramının tanımlanmasında da önemli belirleyicilerden birisidir. Kuşkusuz geçtiğimiz yüzyılda yaşanan politik ve küresel değişimler, kavramların tanımlanmasında ve kullanımında belirgin değişimlere neden olmuştur. Özellikle imparatorlukların dağıldığı bir yüzyılda milliyetçilik düşüncesinin kurucu değer olduğu politik sistemler, küresel çağın görünür biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz dünyasının "Suriyeliler" üzerinden yaşadığı yeni karşılaşma biçimleri de vatan, toprak, aidiyetlik, kültürel çoğulculuk gibi kavramları yeniden gündeme getirirken göç, mültecilik, zorunlu göçler gibi kavramları da tartışmaya açmıştır.

Artık küresel çağda da en sık gündemde kalan kavramlardan birisi göç, diğeri de göçlerle birlikte farklı yaşam mekânlarına giren göçmendir. Göç, insanların yaşamlarını bütün yönleriyle etkileyen toplumsal bir hareketliliktir. Bu hareketliliği betimleyen temel gösterge kişinin uzun süredir yaşadığı yeri, farklı gerekçelerle gönüllü olarak terk etmesi ya da zorunlu olarak terkedilmeye zorlanmasıdır. Bu hareketliğin temel öznesi olarak karşımıza çıkan göçmen geldiği yere yabancı olan kişidir. Yabancılık ilk olarak fiziksel mekâna duyulan duygusal uzaklıkla kendisini belli eder. Gündelik hayatta yaşanan aksamalar da çoğunlukla kültürel uzaklıkla ilişkilidir. Ancak bu uzaklıkların üstesinden gelmek için göçmenlerin kültürel anlamda kendilerine yakın ülkeleri tercih edebildiği görülmektedir. Nitekim Balkanlar ve Kafkaslar'dan Türkiye'ye doğru gerçekleşen göçlerde bu tercihin izlerini bulmak mümkündür. Böylece Osmanlı Devleti bakiyesi olan topraklarda yaşayan Türk ve Müslüman toplulukların Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne kitleler halinde sığınmaları anlamlı durmaktadır. Avrupa'nın Osmanlı Devleti'ne takındığı politik tavır, ona ait olan bütün unsurların temizlenmesi şeklinde karşılığını bulduğu düşünüldüğünde göçleri anlamlandırmak makul bir karşılık bulmaktadır. Avrupa'nın Osmanlı bakiyesi yerlere takındığı temel tavır toplumsal

belleğin temel taşıyıcıları olarak kültürel ve tarihsel mirasa yapılan saldırılar dışında, oralarda yaşayan toplulukların da sürgün edilme ya da göçe zorlanmaya maruz bırakılması şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

Yahya Kemal ısrarla “Türk’ün gönlünde bir dağ varsa orası Balkan’dır, nehir varsa Tuna’dır” diyor. Balkanlar, Rumeli ve Kafkaslar üzerine yazılan binlerce yazı ve şiir, Yahya Kemal’i onaylar biçimde buraların Türk’ün kalbindeki yerine gönderme yapmaktadır. Bu bölgenin uzun bir süredir Osmanlı hâkimiyeti altında kalışını ve Osmanlı’nın mimariden kültüre, dinden sosyal ilişkilere kadar damgasını vurmuş olmasıdır. Osmanlı Devleti’nin, Batı karşısında üstünlüğünü kaybetmeye başladığı 17. yüzyıl sonrası, Avrupa’da yaşanan değişimlerin Osmanlı coğrafyasını etkilediği bir dönemdir de aslında. Avrupa’da yaşanan iki önemli değişim dalgası sanayileşme ve Fransız İhtilali, geniş bir toplumsal tabanı etkilemesi bakımından Osmanlı Devleti’nin son dönemini de belirlemiştir. Özellikle ihtilalin getirdiği “milliyetçilik” düşüncesi, Balkanlar’dan başlayarak Doğu’ya ve Ortadoğu’ya doğru kayan bir toplumsal hareketlenmeyi tetiklemiş ve küçük bağımsız devletleri ortaya çıkmıştır. Bu olayların en büyük yansıması 1912 I. Balkan ve 1913 yılındaki II. Balkan Savaşları sonrası Balkanlar’da yaşanan değişimler olmuştur. Bu savaşlar, Balkanlar’da yıllardır süren huzur ve sessizlik döneminin yerine göçleri, ölümleri ve yıkımları bırakmıştır. Kitleler halinde Anadolu’ya sığınan Türk ve Müslüman topluluklar, Avrupa’nın yeni görüntüsünün oluşumunda da etkili olmuştur. Bu dalgalanmaların en belirgin niteliği, yeni bir devleti ortaya çıkarmanın kaygısını oluşturması olmuştur.

Kimlik ve kültür tartışmaları, küreselleşmenin birbirine benzettiği topluluk sayısı arttıkça daha yoğun bir şekilde gündemimizde kalmaya aday durmaktadır. Tartışmalar ön plana çıktıkça, toplulukların kendi tarihleriyle kurdukları ilişkiler de bir o kadar önem kazanmaktadır. Peki tarihle kültür ya da kimlik arasındaki ilişkileri kuran ve küreselleşmeyi de bu ilişkilerin başlatıcısı konumuna sokan temel güdüleyici neydi? Toplulukları belleklerini hatırlayıcı ve kuşatıcı bir bağlamda kurmaya zorlayan şartlar, hangi araçlarla açıklanabilirdi? Aslında bu sorulara yanıt vermek, tarihle sosyoloji arasındaki ilişkiyi yeniden gündeme getirmekle mümkündür. Sosyolojinin tarihten beklediği, bugünkü toplumsal yapıyı, geçmişte nasıl oluştuğu ve bugüne hangi araçlarla taşındığı sorusuna yanıt vermektir. Tarihin sosyolojiyle ilişkiselliği ise mecburi bir yöndür; çünkü geçmişin anlamlı bir bütün olabilmesi ve tarihin kültürel belleği ayakta tutabilme potansiyelinin pratiğe dökülebilmesi için disiplinler arası ilişkilerin kullanılması şarttır.

Bu çalışma göçün ve göçün oluşturduğu değişimler üzerine sosyolojik bir çözümleme olarak kurgulanmıştır. Merkezine yerleştirdiği temel örnek olay ise 1934-1938 yılları arasında Romanya'dan yaşanan Türk-Müslüman göçleridir. Özellikle 93 Harbi'nden sonra önce Osmanlı Devleti'ne doğru başlayan göçler, Osmanlı coğrafyasında önemli bir kültürel etkileşimin başlangıcı olmuştur. Aynı kültürel etkileşimler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonraki dönemlerde de gerçekleşen göçler aracılığıyla belli tarihsel aralıklarda yaşanmıştır. Cumhuriyet döneminde Romanya'dan gelen kitlesel göçler iki dönem olarak göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki 1923-1933 dönemi aralığıdır. Diğeri ise 1934-1938 dönemleri arasındır (Duman, 2008:28). 1930'ların başında Romanya'daki Türklerin yaşam şartları ağırlaşmaya başlayınca 1932 yılından itibaren Romanya'daki birçok Müslüman Türk'ün malını ve mülkünü satarak Türkiye'ye göç etmek için hazırlıklara başladıkları görülmektedir. 1933 yılında alınan tedbirler neticesinde kitlesel olmayan göçler, 1934 yılından itibaren yoğunlaşmaya başlamıştır ve 1938 yılına kadar devam etmiştir. Çalışmada tarihin bir döneminde yaşanan toplumsal karşılaşmaları, yazılı basın örneğinden hareketle çözümlemek amaçlanmıştır. Kurgunun merkezine Romanya'dan 1934-1938 yılları arasında Türkiye'ye göç etmeye zorlanan Müslüman Türkler yerleştirilmiştir. Bu çalışmada örneklem olarak 6 gazete seçilmiştir. Bu gazeteler Ulus gazetesi, Cumhuriyet gazetesi, Son Posta, Akşam, Tan ve İzmit merkezli yayın yapan Türk Yolu gazetesidir. Bu gazetelerin tercih edilmesindeki temel kriterlerden birisi ulusal çapta yayın yapmaları ve diğeri ise yayımlandıkları dönemde Türkiye'deki yazılı basının başat temsilcileri olmasıdır. Türk Yolu'nun tercih edilmesindeki özel neden ise gazetenin yayınladığı merkez olan İzmit'in Romanya'dan gelen göçmenlerin yerleştirildiği önemli bölgelerden birisi olmasıdır. Böylece çalışmada yazılı basından hareketle söylem çözümlemesini kullanılmıştır. Söylem analizinin takip ettiği izlek, göçmenlerin sevk süreçlerindeki olayların akışını aktaran olumlu ya da olumsuz tepkiler, göçmenlerin yaşadığı sosyal problemlerin sunumları, iskân bölgelerinde göçmenlerin karşılaştıkları belirleyici olgular, göçmenlerin halkın gündelik yaşamına etkileri, göçmenlerin aidiyetliklerini ve kimliklerini ifade edici kelimelerin kullanımları şeklinde pratiğe dökülmüştür. Çalışmanın nihai hedefi tarihsel dönem içerisinde Romanya'dan gelen Türkler üzerinden yaşanan kültürel ve sosyal karşılaşmaların medyada sunum biçimlerinden hareketle çözümlenmesi ve tarih-sosyoloji ilişkisinin bu karşılaşmalardan hareketle sunulması olmuştur.

2. ZORUNLU GÖÇLER, SÜRGÜNLER VE YOL HİKÂYELERİ

Göçler, tarih boyunca sıklıkla rastlanılan toplumsal olgulardan birisidir. Gönüllü ya da gönülsüz olsun hem bireysel bir hareket hem de sosyal bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların doğrudan katılımlarıyla gerçekleşen bu tür hareketler, toplumsal yapıyı ise dolaylı veya doğrudan etkilemektedir. Yer değiştirme hareketleri olduğundan serbest ya da zorunlu olsun sosyo-psikolojik süreçleri de beraberinde getirmektedir. Hepsinde bir hikâye, sürecin sonunda ise bir başkalaşma ve değişim söz konusudur. Kitlemel göç hareketleri, tarih boyunca dünyanın demografik yapısı başta olmak üzere, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarını etkilemiş ve değiştirmiştir. Bu değişimden göç veren ülkeler ile göç alan ülkeler aynı derecede fakat farklı şekillerde etkilenmiştir. Genel olarak dikkate alındığında ise göçün yönünün, insanların bulunmuş oldukları yerdeki yetersiz fiziki ve sosyal şartlardan dolayı, şartları daha iyi yerlere doğru gerçekleştiği görülmektedir. Göçle ilgili eski ve yaygın olarak kullanılan kuramsal literatür, bu bağlamdan yola çıkarak itme ve çekme faktörlerini ön plana çıkartarak göç ve göç sürecini temellendirmiştir (Lee, 1966:47). Savaş, kıtlık, siyasi baskı ya da nüfus baskıları gibi etmenleri itme faktörleri arasına sokan ve bu göçleri zorunlu göçler olarak nitelendiren kuramlar; gelişen iş pazarı, daha iyi hayat şartları ve düşük nüfus yoğunluğu gibi etmenleri de çekme faktörleri olarak ele almışlardır.

Günümüzde ise küreselleşmeyle birlikte sınırların ortadan kalkması, bölgelerarası dengesizliklerin ortaya çıkması ve güvenlik kaygılarıyla birlikte göçler ve göçmenlik kavramları, eski kuramlardan farklı olarak ayrıca incelenen konuların başında yer almaya başlamıştır. Böylece göçler; “demografik, ekonomik, toplumsal yapıları değiştirme niteliğiyle hem de ulusal kimliğin sıklıkla sorgulanmasına yol açan kültürel farklılığı beraberinde getirmesiyle” de (Castles, Miller, 2008:7) farklı bağlamlarda tartışılmaya başlanmıştır. Kaya (2009:23)’nin de ifade ettiği biçimiyle özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında gerek ülke içinde gerekse uluslararası düzlemde gündeme gelen göç olgusunun aktörleri olan göçmenler, mülteciler, sığınmacılar ve onların çocukları küreselleşme süreçlerinden hem etkilendiler hem de bu süreçleri çok yakından etkilemişlerdir. II. Dünya Savaşı’ndan sonraki süreç kuşkusuz küreselleşmenin baskısıyla oluşmaya başlamıştır. Nitekim bu süreçle birlikte göç biçimleri yeni formlarda karşımıza çıktığı görülmüştür. Bu yeni formların genel eğilimleri ise daha çok toplulukların birbirleriyle etkileşimleri üzerine tanımlanmıştır (Castles, Miller, 2008:12-14). Artık gittikçe daha fazla ülkenin göç hareketlerinden eş zamanlı olarak ciddi şekilde etkilenmesiyle gö-

çün küreselleştiği görülmektedir. Ayrıca göç sonrasında yaşanması muhtemel kültürel karşılaşmalarda sosyal bütünleşme, entegrasyon, asimilasyon ve çok kültürlülük gibi kavramların da yeniden gündeme alındığı görülmektedir.

Göç toplumların hayatında özel bir öneme sahiptir. İster zorunlu ister kendiliğinden gelişen bir süreç olsun, göçün sosyal ve fiziki çevre üzerinde etkisi büyüktür. Bu nedenledir ki toplumsal yapıyı ve kültürel değerleri derinden sarsan değişmelere neden olduğu görülmektedir. Göçün ortaya çıkaracağı sosyal hareketlilik, göç sebepleri, uyum, göçe neden olan kararların oluşumu, göç sürecindeki ayıklama safhaları ve sonuçları ile göç edilen ülke ve göçe kaynak olan ülke insanları üzerindeki etkileri gibi olgular geniş bir toplumsal alanı kapsadığından sosyolojinin de ilgi alanına girmektedir. Bu durum sosyolojinin alt disiplinleri olarak görülen değişim, kimlik, göç ve kültür sosyolojisi gibi alanlarda değişik başlıklarda çalışmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu disiplinlerde ön plana çıkan göç araştırmaları ise göçü en belirgin yönü olarak kabul edilen sosyal hareketlilik ve değişimle ilişkilendirmektedir. Bu şekilde düşünüldüğünde göç, belli bir mekânda yaşayan nüfusun belli bir kesiminin çeşitli ve farklı nedenlerle, bulunduğu yerden kalkıp başka bir yere yerleşmek üzere geçici veya nispeten sürekli olarak gitmesi (Akgür, 1997:41) anlamına gelmektedir. Bir başka tanımlamada ise benzer şekilde göç, coğrafi hareketlilik halindeki bir topluluğun bir bölgeden veya ülkeden diğerine hareket etmesi olarak tanımlanırken, tabii afetlerin, harplerin, tarımda makineleşmenin, genç nüfus baskısını, ekonomik sebeplerin ve terör gibi sebeplerin ise göçlere neden olduğu ifade edilmektedir (Erkal ve diğ., 1997:123-124).

Karpat'a (2003:3) göre, göç için asıl önemli olan nokta "yaşanılan yerden ulaşılmak istenen yere doğru hareket" olgusudur. Bu şekilde düşünüldüğünde göçün belli bir amaç ve yönünün olduğu görülmektedir. Tekeli'ye (2008:37) göç olgusunun hem bir sistem yönü hem de kişi yönü vardır. Göçün sistem yönü göç olgusunun nasıl ortaya çıktığını kapsarken, kişi yönü ise göç kararının nasıl alındığı, beklentiler ve göç sonrası uyum sorunlarını kapsamaktadır. Zira göç kararında pek çok faktör rol oynayabilmektedir. Bununla birlikte genel bir çerçeve içerisinde göç, Zanden'in de vurguladığı gibi, "iki temel neden üzerinde; çekici ve itici faktörlerin bir sonucu olarak ele alınabilir. Çekici faktörler yeni yerleşim alanlarının cazibesinin bir sonucu olarak etkili olurken, itici faktörler de bir zorlama sonucu göçe neden olmaktadır" (Zanden, 1996:373). Bir başka tanımlamada ise göç, birey ve grupların ekonomik, sosyal, kültürel vb. nedenlerden dolayı hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere tamamen veya geçici olmak üzere

bir iskân ünitesinden (köy, kasaba, kent gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi bağlamda bir yer değiştirme olarak (Akkayan, 1979:20) karışımıza çıkmaktadır.

3. TARİHİN İZİNDE: TÜRKİYE'DEN ROMANYA'YA

3.1. Romanya

Eflak ve Boğdan beylikleri, 1856'da özerkliklerini ilan edip 1862'de Romanya adı altında birleşti. Romanya'nın bağımsızlığı ise 1878'de resmen tanındı. 1944'teki Sovyet işgali sonrası Romanya bu devletle ateşkes imzaladı. Savaş sonrası Sovyet etkisiyle kral görevden ayrıldı ve 1947'de komünist Romanya Halk Cumhuriyeti kuruldu. Romanya 2000'li yılların başı ve ortalarında ekonomik kalkınma çabaları ile dikkat çekerken, demokrasinin gelişmesinde de ciddi mesafe kaydetmiştir. Ülke 2004'te NATO ve 2007'de de AB üyesi oldu. 2016 yılındaki verilere göre Romanya nüfusu 19.372.734 kişidir. Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında Romanya nüfusunun gittikçe azaldığı görülmektedir¹. Bölgenin Türklerin egemenliğine girişi, Osmanlı Devleti döneminde gerçekleşmiştir. Osmanlı Devleti, 1476'da Eflak'ı ve 1503'te Boğdan'ı aldı ve özerk prenslikler halinde kendine bağladı (Sancaktar, 2001: 45). 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda bölgedeki Türk hâkimiyeti sona erdi ve Romanya Berlin Antlaşması'yla bağımsızlığını ilan etmiştir. Berlin Antlaşması, Balkanlar ve Kafkaslar'dan kitleler halinde Osmanlı Devleti'ne doğru kitlesel göçlere sebep olan bir başlangıç noktasıdır (Altuğ, 1966:845). Türkiye ile Romanya arasındaki yapılan ilk anlaşmaysa 11 Haziran 1929'da imzalanan İka-met ve Seyri Sefain Sözleşmesi oldu. Bunu 18 Eylül 1930'da "Mezarlıkların Muhafazasına Dair Antlaşma" takip etmiştir (İvgen, 2007: 49-50). Hamdullah Suphi döneminde Romen Dışişleri Bakanı N. Nitulescu ile Türkiye Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras, Türk-Romen ilişkilerinin gelişmesi yönünde adımlar atmıştır (Ülküsal, 1966: 35- 36). Kuşkusuz Romanya ile Türkiye hükûmeti arasında yapılan göçmen anlaşmasının izlerini bu dönemde geliştirilen ilişkilerle açıklamak mümkündür. Nitekim 1934-1938 tarihleri arasında Romanya'dan Türkiye'ye yapılan göçlerde Romanya hükûmetinin süreci kolaylaştırdığı basında taranan haberlerde de karşılaşılan bir bağlam olmuştur.

1 Bilgiler için bk. <http://www.aljazeera.com.tr/ulke-profil/ulke-profil-romanya>

3.2. Romanya'dan Türkiye'ye

I. Dünya Savaşı'ndan itibaren Romanya'da Alman, Macar, Rus ve Bulgarların ardından beşinci sırada Türkler azınlık olarak kalmıştı. Almanya, Macaristan, Rusya ve Bulgaristan sürekli soydaşlarını kışkırtırken Türk azınlığı (Hristiyan Gagavuzlar- Müslüman Türkler) devlete sorun çıkarmıyordu (Nayır, 1993: 111). Büyük kısmı Dobruca bölgesinde yaşayan Türklerin sayısı 1928 nüfus istatistiğine göre 171.298 kişiydi. Türk ahali genelde çiftçilikle ve hayvancılıkla geçindiğinden daha ziyade köylerde yaşıyordu. Kasaba ve şehirlerde yaşayanlar ise çarıkçılık, terzilik, berberlik, demircilik, marangozluk, kasaplık, nalbantlık gibi küçük sermayeli ve el sanatlarına dayalı işlerle meşguldü (Ural ve Kılınc, 2015:196). Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Romanya hükümetleri azınlıklara yönelik asimilasyon politikası takip edince 1923-1933 yılları arasında 33.852 kişi Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır (Metin, 2011: 168). Çünkü 1930 yılları itibariyle Dobruca'daki Türkler nüfusun %21,2'sini oluşturarak etnik bakımdan kalabalık bir grubu meydana getiriyordu (Altuğ,1966:853).

1923-1933 yılları arasında yaklaşık 33.852 kişi münferiden Türkiye'ye göç etti. 1933'ten itibaren kalabalık gruplar halinde göçler başladı (Ülküsal, 1966: 182). Dönem süresince iki ülke arasında göç anlaşması olmaması ciddi sıkıntılar doğurunca 4 Eylül 1936'da göç hareketlerini düzenleyen bir mukavele imzalanmıştır. Mukavele metni muhacerat, "etnik köküne tekrar bağlanmak" gibi meşru bir amaca bağlandığı görülmüştür. Anlaşmaya göre Dobruca bölgesinde (Silistre, Pazarcık, Köstence ve Tulça) ikamet eden Türkler 5 sene içinde Türkiye'ye sevk ve nakil programı çerçevesinde göç edeceklerdir. Göçler için her iki tarafta komisyonlar kuracaktı. Göçmenler, şahsi eşyalarını, küçük ve büyük baş hayvanları, tarım aletleri ile 1.000 ila 2.000 ley arasında dövizle göç edebilecekti (Altuğ, 1966:854; Duman, 2008: 34-35). Kuşkusuz burada Türkiye Cumhuriyeti döneminde göçmen iskânını bir nüfus politikası olarak gerçekleştirdiğine de değinmek gerekir. Nüfusun artırılması politikası ile göç arasındaki kurulabilecek bir ilişki böylece 1923-1938 tarihleri arasındaki Balkan göçmenlerinin iskân çalışmalarının arka planında yatan düşünceyi deşifre etmektedir. Bir anlamıyla yapılan göçleri belli bir noktaya kadar hükümetin teşvik ettiğini söylemek mümkün görünmektedir (Çağaptay, 2002:224). Ancak göç süreçlerinde dikkat edilen noktalardan birisi 21 Haziran 1934 tarihli İskân Kanunu'nda yer alan maddeye göre Türkiye'ye yerleşmek amaçlı gelen göçmenlerin Türk ırkından olması ve Türk kültürüne bağlı bulunması gerekiyordu (Duman, 2009:477). Böylece hangi coğrafi böl-

geden geliyorsa gelsin göçmen olarak gelen nüfusa belli bir anlam ve değer atfedildiği görülmektedir.

3.3. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmada dökümantasyon ve arşiv taraması yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu andan itibaren ulusal medyanın başat araçları olarak göze çarpan Ulus, Cumhuriyet, Son Posta, Akşam, Tan ve İzmit merkezli yayın yapan Türk Yolu gazetesi seçilmiştir. Gazetelere 1934-1938 tarihleri arasında yayınlanmış olan sayıların taranmasıyla sınırlandırılmıştır. Sayıların taranmasında dikkat edilen temel bağlam, Romanya'dan Türkiye'ye yapılan göçlerle ilgili haberlerin tespit edilme kaygısı olmuştur. Haberlerin taranmasında kullanılan temel çerçeveleme kategorileri şu şekilde belirlenmiştir:

- Romanya'dan Türkiye'ye yapılan göçlerle ilgili her türlü bilgi
- Romanya'da yapılan göçlerle ilgili her türlü istatistik
- Romanya'dan gelen göçmenlere sağlanan kolaylıklar
- Göç sürecinde yaşanan yol hikâyeleri
- Türkiye'de yerleştirildikleri bölgelerde yaşanan karşılıklı etkileşimler
- Süreci yöneten veya takip eden devlet adamlarının izlenimleri

Çalışmada altı gazetenin seçilmesindeki temel kaygı, Romanya'dan Türkiye'ye yapılan göçleri adı geçen tarih aralığında geniş bir çerçevede çözümlenektir. Tarih aralığının uzun tutulması (1934-1938)'nde, bu dönemde yapılan göçlerin yoğun olması ve Türkiye'nin istihdam politikalarına ağırlık vermesinin şekillendirici bir alt varsayım olarak kullanıldığını vurgulamak gerekir. Seçilen haberlerde kullanılan dilin içeriği, toplumsal alanda karşılık geldiği yerler bağlamında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Böylece gazetelerde keşfedilen haberler ve bu haberlere ait fotoğraflar, birer metin olarak kabul edilmiş ve çözümleme nesnesine dönüştürülmüştür.

4. ROMANYA'DAN GELEN TÜRK GÖÇMENLERLE TOPLUM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SOSYOLOJİK ÇÖZÜMLEMESİ

4.1. Türk Yolu Gazetesi

Türk Yolu Kocaeli'nde yayınlanan yerel bir gazetedir. Türk Yolu'nu gazetesinin kurucusu aynı zamanda gazetenin başyazarı olarak göze çarpan kişi Rıfat Yüce'dir. Rıfat Yüce, kayıtlarda 1879 doğumlu İzmitli gazeteci yazar olarak geçmektedir. İttihat Terakki Cemiyetinin İzmit teşkilatında görev almıştır². Türk Yolu gazetesi, 1934-1938 yılları arasında Türkiye'ye getirilen ve bir kısmının Kocaeli bölgesine yerleştirilen Romanya göçmenlerine de sayfalarında geniş yer ayırmıştır. Romanya'dan kitlesel göçün ilk başladığı zamanlarda Kocaeli bir iskân mıntıkası olarak düşünülmemiştir. Ancak başlıca iskân mıntıkası olarak belirlenen Trakya'nın nüfus bakımından doygunluğa ulaşması ve 1935 yılı içinde Doğu Anadolu'ya gönderilen göçmenlerin önemli bir kısmının yerlerinin beğenmeyerek geri dönmek istemesi Kocaeli'nin bir iskân bölgesine dönüşmesinin yolunu açmıştır (Duman, 2016:500-501). Duman'ın dönemin bir betimlemesini yaptığı göç ve iskân sürecinde Türk Yolu gazetesine Romanyalı göçmenler şu şekilde haber olmuştur:

2 Türk Yolu'nun genel yayın grafiği ve Rıfat Yüce'nin gazete yazıları için daha ayrıntılı olarak şu esere bakmak mümkündür. Rıfat Yüce, **Kocaeli Tarihi ve Rehberi**, (der: Atilla Oral), Demkar Yayınları, İstanbul 2007.

Tablo 1. Türk Yolu Gazetesi Haberleri Dağılımı

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
4.3.1936	Göçmenlere Buğday Dağıtılıyor	Devletin yaptığı buğday yardımından bahsedilmektedir.
4.1K ³ .1935	3000 Göçmen	İzmit'e gönderilecek göçmenlerin barındırılıp barındırılmayacağını bilgisinin valiliğe sorulması haberleştirilmiştir.
8.2K. ⁴ 1935	İlimize Gelen Göçmenler Nerelere Yerleştirildi?	İzmit'e getirilen göçmenlerin nerelere yerleştirildikleri dağılımlarıyla sayısal birlikte verilmektedir.
11.1K.1935	Göçmenler İçin Misafirhaneler Hazırlanıyor	Göçmenlerin İzmit'e gelişleriyle birlikte yaşanan ve takip edilen süreçlerden bahsedilmektedir.
18.03.1936	Göçmenlere Zahire Verildi	Göçmenlere yapılan buğday bahsedilmektedir.
18.1K.1935	Şehrimize 3518 Göçmen Geldi	İzmit'e yerleştirilen göçmenlerin gündelik hayatta yerleşik kültürle karşılaşmaları betimlenmektedir.
29.2K.1936	Karamürsel İstiyor	İzmit'e belirli yerlere yerleştirilen göçmenlerin kendi istekleriyle Karamürsel'e yerleşmek istedikleri belirtilmektedir.
25.1K.1935	Göçmenler Gönderildi	İzmit'e yerleştirilen göçmenlerin durumlarından bahsedilmektedir.

Tabloda görüleceği üzere Türk Yolu gazetesinin arşiv taramasında Romanya'dan gelen göçmenlerle ilgili doğrudan 8 tane haber bulunmuştur. Bu haberlerin 2 tanesi göçmenlere dağıtılan gıdalarla ilgili iken, bir tanesi göçmenlerin Kocaeli halkıyla doğrudan karşılaşmalarıyla ilişkilidir. Haber-

3 Kanunuevvel

4 Kanunisani

lerin detaylarında, İzmit'e yerleştirilen Romanyalı göçmenlere Ziraat Bankası'nca tohumluk ve yemeklik buğday dağıtılmasından, Kızılay'ın göçmenlere sunduğu hizmetlere kadar birçok nokta karşımıza çıkmaktadır. Gazetede "İlimize gelen göçmenler nerelere yerleştirildi" başlığı ile yayına giren haberde 3518 göçmenin köylerine gönderildiğinin bir önceki sayıda gönderildiğinden bahsedilmektedir. Bu göçmenlerin dağılımı gazetenin bülteninde şu şekilde verilmiştir:

Tablo 2. İzmit ve Mahalle/Köylerine Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı

İskân Yeri	Köy/Mahalle	Sayı	Köy/Mahalle	Sayı
İzmit	Merkez Mah.	160	Tepeköyü	7
	Nebi Hoca Divanı	9	Yarımca	60
	Geredeli Divanı	82	Şefkatiye	10
	Kaboğlu Divanı	9	Çınarlı	30
	Hasan Paşa Çiftliği	15	Arızlı Divanı	24
	Kaynarca	18	Bayraktar	20
	Çubuklu Bala	6	Arslanbey	21
	Hakaniye	5	Yuvacık	74
	Gökçeviren	31	Döngel	24
	Kullar	64	Alikahya Çiftliği	15
	Tahtalı Divanı	117	Sarcılar	22
	Eseler	18	Kaymakçı	11
	Köse Köyü	12		
Toplam	864			

Tabloda İzmit merkez de dahil olmak üzere köy ve mahallelerine yerleştirilen Romanyalı göçmen sayısının 864 olduğu görülmektedir. İzmit dışında göçmenlerin yerleştirildiği diğer nahiyeler ve göçmenlerin dağılımı şu şekilde karşımıza çıkmıştır.

Tablo 3. Sapanca, Derbent ve Akmeşe Nahiyesine Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı

İskan Yeri	Köy/Mahalle	Sayı	Köy/Mahalle	Sayı
Sapanca Nahiyesi	Sapanca Merkez	163	Kırkpınar	22
	Yanık	25	Kurtköyü	21
Toplam				231
Derbent Nahiyesi	Zeytinburnu	31	Gedikli	21
	Yeni Eşme	28	Kul Mahmut	8
	Eşme Ahmediye	32	Uzuntarla	68
	Eski Eşme	38	Acısu	25
	Balaban	24	Hikmetiye	31
	İbrikdere	7	Ortaburun	1
	Maşukiye	61	Nusratiye	15
	Şirinsulhiye	29	Avluburun	35
Toplam				454
Akmeşe Nahiyesi	Akmeşe Merkez	37	Süleymaniye	12
	Hayrabat	12	Kurtdere Divanı	47
	Pazarlı	8	Kızılcıklı	19
	Kuçkan	42	Hasancılık	8
	Anbarcı Divanı	56	Mecidiye	17
	İmamiye	18	Alandüzü	59
	Cedit Köyü	50	Resuller	62
	Karaabdülbaki	6		
Toplam				453

Türk Yolu gazetesinde Kocaeli bölgesinde yaşayan yerel halk ile göçmenlerin karşılaşmaları üzerine “çoşku” anlatımlara sıkça rastlamak mümkündür. Halkın büyük bir coşkuyla göçmenleri karşılamasından onların misafirhanelere yerleştirilmesine kadar gündelik hayatın her alanında karşılıklı bir etkileşimin olduğu görülmektedir. Nitekim taranan diğer gazetelerde bu karşılaşmalarla ilgili daha betimleyici açıklamalara rastlamak mümkündür.

Tablo 4. İhsaniye, Adapazarı, Akçaova, Kandıra ve Gebze Nahiyesine Yerleştirilen Göçmenlerin Dağılımı

İskan Yeri	Köy/Mahalle	Sayı	Köy/Mahalle	Sayı
İhsaniye Nahiyesi	İhsaniye	109	Arpalı	22
	Örcün	18	Saraylı	17
	Hamidiye	18		
Toplam				184
Bahçecik Mah.	Merkez	113	Nüzhetiye	61
Toplam	174			
Adapazarı	Merkez	120	Poyrazlar	10
	Doğancılar	14	Kömürlük	10
	Arifiye	26	Turnadere	10
	Rüstemler	10	Büyük Ilıcalar	11
Toplam				211
Akçaova Nahiyesi	Akçaova Merkez	14	Aydın Divanı	15
	Sarıışık	13	Üğümce	12
	Karadivan	16	Bulduk	31
	Çağırkan	12	Büğürgen	9
	Şahinler	20	Tekkeli	13
	Çiftlikdere	8	Hacıışık	15
Toplam				178
Kandıra	Salmanlı	40	Küçükhataplı	13
	Büyükhataplı	11	Sarıgazi	17
	Hızırlar	10	Alaflı	10
	Sivaslı Bilatlı	33	Elmacık	12
	Seyitaliler	12	Kaynas	38
	İmamlar	13	Hacılar	13
	Mülkşehsuvar	8	Erikli	9
Toplam				239
Gebze	Gebze Merkez	102		

Türk Yolu

Yıl: 11

Sayı: 457

Çarşamba - 25 - Birincikânun - 935

Fiat 5 Kurus

İngiltere Akdenizde

BİR İTALYAN TAARRUZUNA UĞRAŞA...

Anadolu Ajansı'nın Havas Ajansı'ndan alarak verdiği bir habere göre İngiltere, Akdenizde bir ihtilaf zuhuru halinde nasıl vaziyet alacaklarını Türkiye, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, İspanya ve Fransadan sormuştur. Cenevre telgrafına göre, Fransa ve İspanyanın ne cevap verdikleri henüz malûm değildir. Fakat Balkan paketi ile birbirine bağlı olan Türkiye, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, İngiltereye mübahet cevap vermişlerdir. Yeni zecri tedbirlerin tatbikinden dolayı İngiltere İtalyanın taarruzuna uğrarsa bu dört devlet İngiltereye yardım edeceklerdir. Alman ajansı, Fransa ve İspanyanın da aynı mübahet cevabı verdiklerini sövmekte ise de bu meselede Fransız ajansı olan Havas, elbette daha doğru müslumat alacağı için Fransa ve İspanyanın henüz cevap vermediklerini kabul ederek vaziyeti evvelâ ona göre tetkik edelim.

İngiliz donanması İtalyanların bir taarruzuna uğradığı takdirde Balkan devletlerinin İngiltereye mühim yardımları beklenmesi tabiidir. Bu yar-

Göçmenler Köylere Gönderildi.

Göçmenler KÖYLERE GÖNDERİLDİ

Göçmen sayısında gelen göçmenlerin sayısının 3518 olduğunu yazmaktadır. Bu rakamın daha fazla olduğu ve üç bin sekiz yüzü geçtiği anlaşılıyor ise de bunun daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Göçmen işleri NASIL YAPILIYOR

Göçmen komisyonu şihat direktörü Rıst Dedeoğlu'nun başkanlığında sarıbay Kemal Öz, Nafin direktörü Adiliden müteşkil bir komisyon teşkil edilmiş bu komisyon tehlâli tahlî komisyonlarda şu vergi hile yapılmıştır. Satın alma komisyonu: belediye emcimen büyesinden Ali Galip Par, doktor Ziya, Baytar Süleyman. Tesellüm komisyonu: belediye yarı memuru Halit, azbar memuru Hüseyin Torun, tanzifat amiri Osman Nuri. Dağıtma komisyonu: nüfus direktörü Faik Tarhan, baytar direktörü Raşit Sekendüz, iskan memuru Nazif. Köylere gönderme komisyonu: jandarma alay komutanı Kenan, emniyet direktörü Şerif, maliyeden Kemal da mütemem olarak ta-

Şehirimizde EKONOMİ VE ARTIRMA HAPTASI

12 Birinci kânununda başlatılan sosyal ekonomî ve artırma haftası 19 Birinci kânun akşamı bitmiştir. Tutum haftası dolayısıyla Ulu Gazi ve Akşemsa okulları tarafından güzel birer müsamereler verilmiştir. Okullar bu müsamerelerle haftayı canlı olarak temsil etmişlerdir.

Halkevinde KONFERANSLAR

Tutum haftası dolayısıyla 19 Birinci kânun akşamı halkevi salonunda: Oria okulı ziyaziye öğretmenî bay Faik tarafından sosyal ekonomî ve artırma da bir konferans verilmiştir. Çarşamba günü saat 15 te verilmekte olan zehirli gazlar konferansı da şimdiden sonra Cumartesi günü akşamı saat yirmiyi çevrildiğinden dördüncü konferans Necatibey başöğretmeni bay Kâmuran tarafından verilmiştir.

Adliye Haberleri

Taş Ocağının YIKILMASI BİR KİŞİNİN ÖLÜMÜNE SEBEP OLDU
Birinci Kânunun sekizinci maddesiyle belirlenen

Koca Reis ÖLDÜ

Hendek'te ünümlü meclisi üyelerinden İsmail Alp Türkân hastalandığı ve tedavi olmak üzere İstanbula gittiğini yazmıştı. Bundan bir kaç gün evvel İstanbul gazetelerinde çıkan bir haber İsmail Alp'türkün Alman hastahanesinde öldüğü haberi olduğunu da haberi okuyan ve dayanılabları tabii olarak özümlenmiştir. Çünkü onu bilen ve tanıyan kimseyle mutlak seviyecekti.

İsmail Halkıya Hendekte koca reis imi verilmiş, bu surette ondan her nerede bir bahis açılacak yünüşüğe mahal kalmamak üzere koca reis denildiği koca reis Hendeklidir Hendekte doğmuştur. Orada asker olarak İstanbula gitmiş askerlikte de tezkere bırakarak kanun zabıtlığı yapmıştır. Bu görevini yaparken saltanat devrinde yapılan yolsuz işlere ait hatıralarını söyleye söyleye bitirmişti. Sonra yüz başı olmuş ve umumi harp te kalıcas cephesinde Ruslara esir düğmüş Sibiryaya gönderilmiştir. Esaretten nasil kurtulduğunu ve İstanbula gelinceye kadar yollarında ne zahmetler çektiğini anlatıta anlatıta bitirmişti. Hatta bir gün vali

Ulugazi Okulunun MÜSAMERESİNDE

Öteyün akşamı (Ulugazi Okulu) yavaşları, bise güna ve zalanah bir gece yapılmıştır. Tutum haftası en canrenkli ve meraklı öneş köçükleri müsameresinde verildi.

Okula temil salona kalabildi. Çocuklarını sırtı görmeğe gelen anabalar, köçük salona mez bir çöktük içtiler.

Müsamereye erkini ile başlandı.

Cumhuriyet tablo uzun, göalden alığı du. Road, Monolog: sa güzaldı.

Piyeste köçük yaşlarından um'üstünlük gösteriy cakarı rolünü yap kadar enteresan tulaazkabe kaha kopmasını öle

man hareketler oynanıyor şa lik içinde mit Müsamere öğretmen, aracı fakat ye yapıyor du. lardan bah bütün okul rak bir ço...

Göçmenler için misafirhaneler hazırlanması, gündelik hayattaki etkileşimlerin önemli parçalarından birisidir. Ayrıca göçmenlerin eşya ve hayvanlarının İzmit'e getirilmesi ve köylere taksim edilene kadar birkaç gün İzmit'te misafir edilmeleri için vasıtalara ayarlandığını da görüyoruz. Yine aynı haberin detayında İlkbaharda ve münasip görülecek yerlerde köyler kurulmasının kararlaştırıldığı yazmaktadır. Haberlerin içeriğinde "göçmenler" başlıklarıyla karşılaşılan sütunlarda İzmit'teki göçmenlere yerel halkın verdiği tepkileri görmek mümkündür: "İzmit sokakları iki gündür kan kardeşlerimizle dolu". "Kardeşlerimiz" ifadesinin gazetede ki haberlerin belirgin kısımlarında sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Kazım Dirik'in gazete sunduğu kısımlarda göçmenlerin kılık kıyafetleri ile ilgili "başlarında kulaklarına kadar geçirdikleri uzun kalpaklar, yakası tüylü az uzunca ceketler ve yassı burunları, çıkık yüz kemikleri ile yeni vatandaşlarımızı ilk görünüşte Eskimolara çok benzetiyorlar. Dış görünüşlerine rağmen içlerinin sıcak olduğundan bahsediyorlar. Türkçeyi peltek ve tatlı konuşuyorlar. Hoş geldiniz, nasılsınız? diye soranlara -Çok eyiyiz. Rahatız, devlet bize bir baba gibi bakıyor. diyorlar. Ayrıca bu

göçmenlerin de yanlarında da hayvanları, at, inek, koyunları da var” şeklinde detaylı bir betimleme olduğu görülmüştür. Göçmenler köylere gönderildi başlığı altında 3 farklı haberde göçmenlerin 3.518 olduğu bir önceki haberde söylendiğini fakat bu sayıyı 3.800’ün de üzerinde olduğunu giderek artacağını haberi veriliyor. Göçmenlerin hayvanlarına, göçmenlere verilen tahsisattan da bahsedildiği görülmüştür. Kızılay göçmenler için her gün sıcak yemek verildiği vurgulanmıştır.

4.2. Tan Gazetesi

Romanya’dan Türkiye Cumhuriyeti’ne gelen göçmenlerin nakliye, yerleştirilme ve yerleştirildikleri bölgelerdeki insanlarla karşılaşmalarının sunulduğu haber biçimlerinde yoğun anlatımlara Tan gazetesinde rastlamak mümkündür. Tan, 1926-1935 tarihleri arasında Milliyet adıyla ve 1935-1945 yılları arasında İstanbul merkezli yayınlanan bir gazetedir. Başlıca tanınmış yazarları arasında Ahmet Emin Yalman, Zekeriya Sertel, Ömer Rıza Doğrul, Refik Halit Karay’dır. Arşiv taramasında Tan gazetesinde Romanya göçmenleri ile ilgili haberlerin tablo olarak şu şekilde gösterilmüştür:

Tablo 5. Tan Gazetesi Haberleri Dağılımı

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
7.7.1938	Göçmenler Müstahsil Vaziyete Geçtiler	Göçmenlerin yerleştirildikleri bölgeye sosyo- ekonomik bakımından katkıları ele alınmıştır.
3.2K.1936	Tuzla’da Büyük Hazırlık	Romanya ve Bulgaristan’dan iki muhacir kafesi geleceği bildirilmektedir.
9.4.1938	Yeni Göçmen Nakliyatı	Göçmen sevkiyatının başlayacağı tarihlerle ilgili bilgilendirmeler yapılmaktadır.
9.7.1936	Söke’ye Yerleştirilecek Göçmenler	Aydın’da göçmenlere kurulacak köylerden bahsedilmektedir
8.11.1938	Göçmen Nakliyatı Ay Sonunda Tamamlanacak	Romanya’dan getirilen göçmenlerin durumlarından bahsedilmektedir.

16.8.1937	5000 Göçmen Yerleştirildi	Romanya'dan getirilen göçmenlerin sayısal dağılımı yer almaktadır.
4.7.1937	Göçmen ve Mültecilerin Vergi Muafiyeti	Göçmenlere yapılacak haberleştirilmiştir. vergi muafiyetleri haberleştirilmiştir
24.15.1937	Göçmenlerin Getirilmesi İçin Hazırlıklar Başladı	Deniz Ticaret Müdürlüğü ile yapılan anlaşma haberleştirilmiştir.
30.07.1937	Göçmen ve Çiftçiye Verilecek Topraklar	Toprak dağıtımları ve bu dağıtımlarda yaşanan aksaklıklara değinilmektedir.
14.6.1937	“Söke’ye Yerleşen Göçmenler İçin Ev Yapılıyor	Sağlık Bakanlığının göçmenler için yaptığı iskân süreci gündeme getirilmektedir.
7.6.1937	Göçmenler İçin Yeni Liste	Yeni gelecek göçmenlerin yerleştirileceği yerlerden bahsedilmektedir.
14.5.1937	Göçmenlerin Sayısal Dağılımı	Göçmenlerin Romanya’da nerelerden geleceğine dair sayısal dağılım verilmiştir.
19.12.1938	Göçmenlere Modern Köyler Yaptırılıyor	Göçmenlerin yerleştirileceği evlerin özellikleri haberleştirilmiştir.
19.2K.1938	Göçmen İşi İçin ana Program	Ahmet Emin Yalman’ın baş yazısı Romanya göçmenleri ile ilgilidir.
23.2K.1938	Çok Yanlış Bir Görüş	Ahmet Emin Yalman’ın baş yazısında Romanya göçmenleri ile ilgili kısımlar yer almaktadır.

Haberlere bir bütün olarak bakıldığında göçmenlerin getirilişleri ve iskân ettirilme süreçleri karşımıza çıkan temel noktalardır. Ahmet Emin Yalman’ın iki baş yazısında Romanya göçmenleri ile ilgili analizlerle karşılaşmıştır. Ayrıca göçmenlerin yerleştirildikleri evler başta olmak üzere onlara sunulan hizmetler de zaman zaman gazetede kendisine yer bulduğu görülmektedir. Tabloda özetle verilen haberlerle ilgili dikkat çekici detayları haber metinlerin içeriğiyle birlikte şu şekilde vermek mümkündür. Göçmenlerin “Müstahsil

Vaziyete Geçmeleri” haberlerin içeriklerinde sıklıkla karşılaşılan temalardan birisidir. Yozgat göçmenleri ile ilgili yapılan haberlerden birisinde göçmenlerin evlerini kendi zevklerine göre düzenledikleri, diğeri ise evlerinin önünde yaptıkları bahçelerde sebze ve çiçek yetiştirmeye başlamalarıdır. Metinlerde kullanılan “Müstahsil” ifadesi de bu bağlamlarda karşılık bulmaktadır. Romanya göçmenlerinin getirileceği limanlarda büyük hazırlıkların olduğu haberlerde kullanılan temalardan birisidir. “İki Muhacir Kafilesi Daha Geliyor” şeklinde ifade edilen başlıklarda “daha” ifadesi Romanya’dan gelen göçmenlerdeki sürekliliğe vurgu yapmaktadır. Gazete Hisar Vapuru ile Tuzla’ya çıkarılan muhacirlerden bir grubun da görselini kullanmıştır. Haberin içeriğinde Tuzla’nın bir varış noktasından ziyade geçiş noktası olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Çünkü “memleketin farklı yerlerine sevk edilmeye” devam edilmektedir. Tuzla’da her aile için bir çadır kurulmuştur. Mekânda bulunan alanın ismi de “Göçmen Alanı” olarak adlandırılmıştır. Göçmen alanının metinden anladığımız kısmıyla bir içtima/bilgilendirme mahalli olarak adlandırılmaktadır. Burada göçmenlere gidecekleri yerlerin hayat şartları, coğrafi iklimi ve sosyal hayat hakkında bilgiler verilmekte. Kuşkusuz burada sistematik ve programlı bir destek ve sevkiyat politikasının olduğu anlaşılmaktadır. Göçmenlerin beslenmesi, yedirilmesi Kızılay tarafından üstlenilmiştir. Sağlık Bakanlığına bağlı olan iskân memurlarının da bu işlerin organize edilmesinde rol aldığı görülmektedir. Tahaffuzhanenin varlığı göze çarpar⁵. Yolculuk sırasında, yolcuları ve personeli arasında bulaşıcı hastalık görülen gemilerin karantina sürelerini geçirmeleri, gerekli sağlık önlemlerinin alınması ve hastaların sağaltılmaları için, büyük limanlara yakın kıyılarda kurulmuş olan sağlık kuruluşudur. Buradaki su sıkıntısı bahse konu olmuştur. Duman (2009:478) çalışmasında burada adı geçen Tahaffuzhanelerdeki süreçle ilgili olarak şu bilgiyi vermektedir. Tahaffuzhanelerdeki işlemlerin tamamlanmasından sonra; göçmenler tabiiyet beyannamesini imzalayarak bir muhacir kâğıdı almakta ve bu muhacir kâğıdı vatandaşlığa kabule değin nüfus hüviyet cüzdanı olarak kullanılabilmekteydi.

Haberlerin büyük bir kısmında gelen göçmenlerin sayılarından bahsedilmektedir. Örneğin haberlerden birisinde Hisar vapuruyla 403 Evlik,1457;

5 Göçmenlerin indirildikleri bu yerlerin hepsinde birer tahaffuzhane bulunmaktaydı. Bu tahaffuzhanelerde Kızılay ekipleri tarafından göçmenlerin temizlikleri, sağlık muayeneleri ve aşıları yapılmaktaydı. Tahaffuzhanelerde ayrıca göçmenlerin ellerindeki paraları Türk lirasına çevirebilmeleri için banka memurları da görevlendirilmiştir (bk. Duman, 2009:478).

Nazım vapuruyla da 200 Evlik 834 Göçmen, bunların yanında 880 baş muhtelif hayvan 350'den fazla araba bulunuyor. Bunların sevk edilecekleri şehirler olarak Sivas, Niğde ve Isparta'nın adı geçmektedir. Daha önce göçmenlerin Kocaeli Bölgesi'ne yerleştirilmelerinin sebebi olarak verilen Trakya'nın nüfus doygunluğuna ulaşmış olduğuna dair bilgiye Tan'daki haberlerde görmek mümkündür. Kışın gelen göçmenlerin İstanbul-Silivri'ye yerleştirildiğini aktaran gazete, İstanbul ve Silivri'de göçmenleri yerleştirecek alanların kalmadığını vurgulamaktadır. Haberlerde iskân için seçilen bölgelerde göçmenlere özgü köyle yaptırıldığı vurgulanırken, tespit edilen yerlerin muhacirlerin iklim, ekonomik ve tarımsal sıhhi açıdan çok müsait yerler olduğundan söz edilmiştir. Köstence ve Varna'da vapur bekleyen göçmenlerin getirilmesinde bazı durumlarda yetersiz kalındığından söz edilen haberlerde vapurların kimi zaman bekletildiği kimi zaman da paralarını alamadıklarından dolayı göçmen taşımayı kabul etmediklerinden söz edilmektedir. Göçmenlerle ilgili ekonomik destekli haberler de önemli bir başlıktır. Vergi muafiyeti ve Ziraat Bankasının verdiği kredi destekleri bunlardan ikisidir.

Göçmen ve Mültecilerin Vergi Muafiyeti

Ankara, 3 (TAN) — Göçmen ve mültecilere bahsedilen vergi muafiyetinin tatbik şekli hakkında Maliye Vekâleti yeni bir karar vermiştir. Bu karara göre, bu vatandaşlar iskân kanunu hükümleri çerçevesinde 1 ve 5 senelik vergi muafiyetinden, istifade edebileceklerdir.

Fakat bu mutlak muafiyet kazanç, toprak, yapı ve yol vergilerine şamil dir. Buhran, müvazene ve hava vergilerini vereceklerdir. Bu muafiyetler 1 Haziran 934 ten sonra Türkiye'ye girmiş muhacirlere şamildir.

İrlanda İntihabatı

“Göçmen ve çiftçiye verilecek topraklar”la ilgili haberlerde muhacirlere dağıtılacak topraklar konusunda hassas davranılacağı bildirilmektedir. Öyle ki haberde “millî toprak” olarak adlandırılan iskân için ayrılmış vilayetlerdeki toprakların sadece muhacirlere verileceği bilgisi sunulmaktadır. Romanya’dan getirilen göçmenlerin zaman zaman karşılaştığı ikamet sorunlarına değinilmektedir. Sağlık Bakanlığının ev sorununu çözmek için adım attığı ve bölgede yeni göçmen evleri yaptırdığı görülmektedir. Romanya’da getirilen göçmenlerin iskân ettirilmesi süreci boyunca Sağlık Bakanlığının titiz ve yoğun bir şekilde çalışarak başarılı bir şekilde yönettiği betimlenmektedir. Haberde etkileşimleri göstermesi bağlamında mahalli köylülerin muhacirlere verdiği desteğin altı çizilmektedir. Hayvanlara ait ihtiyaçlara çevre köylerin destek verdiği aktarılmaktadır. Duman (2009:483) Trakya’da yayınlanan Yeşilyurt gazetesindeki bir ilanı verdiği çalışmasında bu haberde geçen desteğin nasıl bir çehreye sahip olduğu da daha net anlaşılmaktadır:

“Dış ellerden anayurda muhacirlerimiz gelmektedir. Bunlar Trakya’mızın geniş topraklarını işleyecek; bu kollar yurdu zenginleştirecek, daha gönenletecektir. Bugün mini mini yavrularıyla ihtiyar sakat annelerle hatta bir kısım yardım isteyen bir dermansızlıkla aramıza karışacak soydaşlarımıza, kardaşlarımıza karşı yardım elini uzatmak borcu karşısındayız. Durmak yok, çalışmak, yardım için elden gelen ne varsa yapmak var, bu kardeşlik borcunun yapmağa bütün yurttaşlarımızı çağırıyoruz.”

“Göçmenleri memlekete getirmek için” başlığıyla yayınlanan bir haberde özetle vurgulanan nokta Sağlık Bakanlığının yaptığı bir onayı gündeme taşımıştır. Yukarıdaki tabloda yer alan “Göçmenler için yeni liste” başlığındaki haberde gelecek göçmenlerin İzmir, Aydın, Bursa, Sivas, Diyarbakır, Niğde, Amasya, Bilecik vilayetlerine yerleştirileceği söylenmektedir. Sayısal dağılım ise vilayet ilçelerine göre şu şekilde verilmiştir. İzmir merkeze 40, Foça’ya 65, Menemen’e 25, Sivrihisar’a 180, Kemalpaşa’ya 60, Urla’ya 110, Bergama’ya 85, Torbalı’ya 200, İçeli’ye 50, Manisa merkeze 35, Gördös’e 24, Turgutlu’ya 10, Alaşehir’e 20, Akköy nahiyesine 50, Yenihisar’a 100, Doğanbey’e 210, Sivas Sarıklı’ya 175, Zara’ya 100, Bursa merkeze 35, Mudanya’ya 24, Söğüt’e 30, Bozöyük’e 5, Niğde merkez kazasına 200, Nevşehir’e 75, Amasya Merzifon’a 30, Diyarbakır’a 300 ev yerleştirilecektir. Tan’ın 14/5/1937 tarihli haberinde Romanya’dan bu yıl gelecek göçmenlerin sayısal dağılımıyla karşılaştırılır. Habere göre 1937 yılına kadar Romanya’da

Dobruca'dan Türkiye'ye 56 bin Türk göç etmiştir. Haberde 1935 ve 1936 senelerinde gelen göçmenlerin Romanya'dan nerelerden geldiklerinin dağılımı şu şekildedir.

MEMLEKEMİZİN

Tuzlada büyük hazırlık
Romanya ve Bulgaristandan İki Muhacir Kafilesi Daha Geliyor

Haber yazarına Tuzlaya gelen muhacirlerden bir grup

Tuzla. (İlhamî muhabirimizden) — Tuzlaya çıkarılan Romanya ve Bulgaristan göçmenlerinin memleket için ne kadar devasa olduğu bellidir.

Tuzla tahaffüthanesi bugün büyük bir toplantı yeri manzara sunmaktadır. Buradaki numaralı çadırların her birisi bir ailenin meskenidir.

Göçmen alanı dedikleri büyük meydana ilk bir nevi iktisat mahalli dir. Burada muhacirlere, gidecekleri yerlerin hayat şartları, coğrafi iklimi ve müesseseleri hakkında malûmat verilmektedir.

Göçmenler için her şey iyi düşünülmüş ve iyi yapılmıştır. İktisaden zümmedifere kadar bütün işlerde sür'at ve sukulet vardır. Göçmenlerin işleri Kuvvay-i Milliye tarafından, yolculuk işleri de Sağlık Bakanlığınca bağlı olan İktisat memurları tarafından hâretilmektedir.

Fazla su lâzım

Antalyada Sıtma Mücadelesi

Antalya. (İlhamî muhabirimizden) — Antalya sıtma mücadelesi rüyaseti, bütakilikleri ve su tahkikatlarını tamamen imhaya çalışmaktadır. Duşun çayı kurum sivara taşınmakta, bu yüzden kuzulu gelen su larihikilleri sıvrisemek yurvan olmaktadır. Kadıncı dereesi de bir sıvrisemek mevsimidir. Buraların kurutulması için, sıtma mücadelesi nisannasavve- ni muvabince, on beş yaşından altı - mış yaşına kadar olan bütün halk, çalışmaya davet edilmiştir. Bütün çalışacak olanlar, Kaçarallı bahçesi civarındaki çalışma yerine gideceklerdir. Çalışmak istemiyenlerden de para alınmayor.

Şehir içindeki arklar ve üstü a-

İzmir Panayırı İçin Hazırlıklar

İzmir. (İlhamî muhabirimizden) — İzmir Panayırı için hazırlıklar hızla devam etmektedir. İzmir Panayırı için hazırlıklar hızla devam etmektedir. İzmir Panayırı için hazırlıklar hızla devam etmektedir.

Sivas Cinayeti

Sivas. (İlhamî muhabirimizden) — Sivas'ta bir cinayet meydana gelmiştir. Sivas'ta bir cinayet meydana gelmiştir.

Tablo 6. Romanya'dan Gelen Göçmenlerin Dağılımı

Şehirler	1935	1936
Durostor	10.756	11.921
Kalianra	5.631	2.348
Köstence	6.876	832
Tulça	201	801
Toplam	23.370	15.902
Gelecek Göçmenlerin Dağılımı		
Durostor	62.054	
Kalianra	26.151	
Köstence	23.541	
Tulça	4.084	
Toplam	116.830	

Haberin detayında 1937 yılında Türkiye'ye gelecek göçmen sayısının 15000 olduğundan söz edilmektedir. Romanya'daki göçmenlerin 1935-1936 yıllarında mallarını mülklerini sattıklarını da haberden öğreniyoruz. Aynı tarihli gazetede Türkiye'nin sadece Romanya'dan değil Bulgaristan'ın Deliorman Havalisi'nden, Sumnu, Eskicuma, Razgrad mıntıklarından Türkiye'ye göç etmek için hazırlık yapan insanların varlığı göze çarpmaktadır. Tan'ın "Yeni Haberler" sayfasında 19/12/38 tarihli haberin başlığı "Göçmenlere Modern Köyler Yapıtırılıyor" şeklindedir. Aralık ayı olması nedeniyle göçmen nakliyatına ara verildiğinden bahseden haber göçmenler için ev yapıldığından söz etmektedir. Bu boşlukta haberde Ankara'nın Sincan köyüne Romanya'dan gelme 98 hanede 400 göçmen iskân edildiği bildirilmektedir. Bu göçmenlerden 255'i büyük, 145'i çocuktur. Göçmenlerin yanlarında bir damızlık boğa, 129 inek, manda, buzağı, 333 kıvrıcık koyun, 91 araba, 4 pulluk ve ev eşyaları getirmişlerdir. Haberin detaylarında göçmenlere yaptırılan evlerin özellikleri vurgulanmaktadır. Kiremitli iki oda, bir ocaklı ayrıca bir zahire odası ve ahırını ihtiva ediyor. Bu şekilde yüz tane evin olduğu aktarılmıştır. Haberde Çanakkale'ye gelen 1600 göçmen için de benzer bir politikanın izlendiği görülmektedir. Gelibolu'da 481, Eceabat'ta 152, Bayramiç'te 15, Ezine'de 55, Çanakkale'de 44 ev yapıldığından sözedilmektedir.

Reşat Feyzi'nin yazısı Tan gazetesinde önemlidir. "1700 göçmen arasında Uzunca Bir Dolaşma" şeklinde sunulan yazıda göçmenlerin psikolojik ve sosyal durumlarına değinilmiştir. "...Vapur'dan inen kahverengi şalvarlı, siyah örtülü bir kadına sevinçle bağırıyor: Ana! Ana!!! Çocuğa sordum: Adım ne kızım? –Hanife, Nereden geliyorsun? Ta Romanya'dan... Çok uzaktan... İşte şu vapurla geldik." Reşat Feyzi'nin rıhtımda yaptığı gözlemleri anlatırken kullandığı "Romanyalı kardeşlerimiz" ifadesi şüphesiz yazı boyunca dikkat çeken bir bağlamdır. Feyzi'nin rıhtımdakilerle yaptığı konuşmalarda gelen göçmenlerin "kendi milletimizin topraklarına gelmek için can atıyorduk" ifadelerini kullanmaları önemli bir noktadır. Reşat Feyzi yazısında Romanyalı Türklerin fizyonomisinin Türk ırkının bütün karakteristik hatlarını taşıdığını vurgu yapmaktadır. Romanyalıların duruşlarıyla "Orta Asya'dan haber getirmiş bir halleri" olduğu betimlemesi de yukarıdaki ifadelerine eklenir. Ahmet Emin Yalman'ın Tan gazetesindeki bir yazısı "Çok Yanlış Bir Görüş" başlığıyla göçmenlere değinen bölümlerden oluşmaktadır. Yalman yazısında Romanya, Bulgaristan ve Yugoslavya'dan Türkiye'ye gelmek için hazırlanan Türklerin oralarda yaşadıkları sıkıntılara değinmektedir. Türklerin bir lokma ekmek için çok zor şartlarda çalıştırıldığına dikkat çeken Yalman, Türkleri Türkiye'ye getirip kalkınma hamlesinde iş gücü olarak kullanılmasını talep etmektedir. Yalman, göçmen meselesinin ikinci beş yıllık kalkınma planının da bir parçası olması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Sacimli bir küçük göçmen ve arşasında küçük birdeşi... Türk toprağına dün ilk ayak bastığı dakikalarda

1700 Göçmen Arasında Uzunca Bir Dolaşma

Sarıyazın rıhtımında eyle tutuşmuş. Eakimo kıyafet il, 7-8 yaşlarında neşeli çocuklar koşuyordu. İri navi göçü, pembe pembe yanıklı küçük bir kız çocuğuna yaklaştım. Vapurdan inen...

Yazan:
Reşat Feyzi

Su getirin dünyayı

İki Cinayet İşleyen Bir Tüfek

Buğurlandı göçmen hafızası ve bir ölüm haberi... Çukur, avdan evine döndükten...

İki cinayet işleyen bir tüfek... Çukur, avdan evine döndükten...

Telafat'un for... Çukur, avdan evine döndükten...

80 bin... Çukur, avdan evine döndükten...

4.3. Son Posta Gazetesi

Romanya göçmenlerine dair gazete arşiv taramasında Son Posta gazetesi, diğer iki gazeteye göre Romanya göçmenleri ile ilgili daha fazla detay vermiştir. Son Posta Türkiye’de 27 Temmuz 1930 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlamış ve 1960 darbesinden sonra kapanmış bir gazetedir. Kurucuları olarak Zekeriya Sertel, Halil Lütfü Dördüncü, Selim Ragıp Emeç ve Ekrem Uşaklıgil göze çarpmaktadır. Gazetenin taranan sayılarında karşımıza çıkan haberleri tablolaştırmak mümkündür.

Tablo 7. Son Posta Gazetesi Haberleri Dağılımı 1

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
10.7.1934	50 Bin Muhacir	Muhacirlerin iskânı için alınan tedbirlerden bahsedilmektedir.
4.9.1934	Bulgaristan ve Romanya’dan Muhacir geliyor	Bulgaristan ve Romanya’dan başlayan göçlerden bahsedilmektedir.
22.10.1934	Romanya’dan Gelen Muhacirler	Köstence’de bekleyen göçmenlerden bahsedilmektedir.
24.10.1934	Muhacirler	Kış gelmeden bir an önce göçmenlerin Köstence’den transferi gündeme getirilmektedir.
4.03.1935	Romanya’dan Gelecek Türkler İçin Konferans	Getirilecek göçmenlerin durumları konuşulmuştur.
10.3.1935	Biga’ya Göçmen Yerleştirilecek	Biga’da yapılacak iskân faaliyetinden bahsedilmektedir.
28.5.1935	Romanya’dan 50 Bin Göçmen Geliyor	Romanya’dan gelecek göçmenlerin iskân süreçleri öncesi sonrasıyla anlatılmaktadır.
13.10.1935	Göçmen Yerleştirme Bölgesi	Romanya’dan getirilen göçmenlerin yerleştirildikleri yerleştirilecekleri yerlerden bahsedilmektedir.
14.10.1935	Göçmen Köyleri Nasıl Olacak?	Göçmenler için yapılan köyler haberleştirilmiştir.

29.10.1935	Bulgaristan'dan Kaçan Türkler	Köstence'ye Kaçan Bulgaristan Türklerinden bahsedilmektedir.
8.11.1935	Romanya Göçmenleri	Romanya'dan tarih itibariyle gelen göçmenlerden sözedilmektedir.
11.11.1935	Romanya'dan Gelen Muhacirler	Trakya'daki iskân durumlarından söz edilmektedir.
12.11.1935	Göçmen Meselesi	Göçmenlerin İstanbul'da yerleştirilecekleri alanlar haberleştirilmiştir.
13.11.1935	Trakya Göçmenleri Arasında: Muharrimiz, Gelibolu'daki Duruma Hükûmetin Dikkatini Çekiyor	Naci Sadullah Daniş'in Trakya göçmenleri arasında başlığıyla yayınlanan yazı dizisi başlamıştır.
14.11.1935	Köstence'deki İrkdaşlarımız	İlk defa ırk kelimesinin haberde kullanıldığı görülmüştür.
16.11.1935	Göçmenlerin En Büyük Derdi Yiyecektir	Naci Sadullah'ın yazı dizisi devam etmektedir.
17.05.1937	Trakya'ya Bu Yıl İçerisinde 36000 Göçmen Daha Yerleştirilecek	Trakya'nın büyük bir göçmen iskân mıntıkası olduğuna değinilmektedir.
5.9.1936	Aksaray'da Göçmenler İçin Bir Köy Yapılıyor	Aksaray'da kurulacak köyden bahsedilmektedir.
15.11.1935	Bir Türü Paylaşlamayan Bir Mahalle Adı	Naci Sadullah'ın 5. yazı dizisidir.
19.11.1935	Göçmen Evlerine Hela Lazım mı, Değil mi?	Naci Sadullah'ın Trakya göçmenleri arasında izlenimlerini anlattığı bir başka yazı dizisidir.
21.11.1935	Göçmeni Rahatlandırmak Pek Kolay Değildir	Naci Sadullah'ın 8. yazı dizisidir.

Tabloya bakıldığında Son Posta gazetesinde Trakya ve İstanbul merkezli haberler göze çarpmakla birlikte dönem dönem Anadolu'nun farklı yerlerinden de göçmenlerin iskânlarıyla ilgili bilgiler verilmektedir. Haberlerle ilgili içerik bilgilerine bakıldığında dikkat çeken yönleri şu şekilde sıralamak mümkündür. Haberlerin büyük bir çoğunluğunda muhacirlerin iskânı için her türlü tedbirin alındığından söz edilmektedir. Muhacirlere iskân edildikten sonra arazi tahsis edileceği ve ev yapmaları için de malzeme verileceği belirtilmiştir. Trakya'ya yerleşmenin yoğun olması söz konusudur. Adnan vapuruyla 260, Nilüfer vapuru ile 410 muhacirin geldiği belirtilmektedir. Haberde bunların Tekirdağ'da iskân edileceği söylenirken, Köstence'de toplanmış 10 bin kadar muhacirin de beklediği ifade edilmektedir. Bir önceki habere istinaden Köstence'de bekleyen muhacirlerin bir an önce Türkiye'ye getirilmelerinden bahsedilmektedir. "Romanya'dan 50 Bin Göçmen Geliyor" başlığı çarpmaktadır. Alt başlıkta "Bunlar için Güzel evler hazırlandı" ifadesi kullanılmıştır. Haberin içeriğinde kullanılan ifadelerin Tan gazetesine kıyaslandığında daha yoğun bir aidiyet ve kimlik vurgusu taşıdığı görülmektedir. "Yabancı ülkelerde kalmış kardeşlerimiz Türkiye'ye dönebilmek için can atmaktadır" ifadesi Romanya'dan gelecek göçmenlere değer yüklü anlamı göstermesi bakımından önemlidir.

"Yalnız Çanakkale'ye 1484 Aile Yerleştirildi, Gelibolu'da Evler Tamamlandı" haberinin içeriğine bakıldığında en çok göçmen yerleştiren Gelibolu (650) göçmen ve Eceabat'ta (300) göçmen evi yaptırıldığından bahsedilmektedir. Haberin altı çizilesi noktalarından birisi de göçmenlere yapılan evlerin köyleri güzelleştirdiğinden söz edilmesidir. Son Posta gazetesinde "Göçmen Köyleri Nasıl Olacak?" başlığıyla Sağlık Bakanlığının örnek bir köy yaptırdığından söz edilmektedir. Bakanlık tarafından hazırlanan örnek bir maket köy Sağlık Sergisi'nde Ankara'da sergilenmiştir. "Göçmen Meselesi" haberinin alt başlığında "göçmenler için Beykoz'daki boş çiftliklerin alınması fikri vardır" ifadesi kullanılmıştır. Haberde göçmenlerin İstanbul'un köylerine yerleştirilmesi bahsedilmektedir. Son Posta gazetesinde beklenen yazı dizisi "Trakya Göçmenleri Arasında: Muharrimiz, Gelibolu'daki duruma hükûmetin dikkatini çekiyor" başlığıyla ve Naci Sadullah imzasıyla başlar. Gazeteci Gelibolu ile ilgili yaşanan durumu "insan buhranı" şeklinde özetlemektedir. Köstence'den getirilen göçmenlerin "ilaç gibi insan bekleyen Gelibolu sahillerine" indirildiğini aktarmaktadır. İnsan buhranını özetleyen ifadelerden bir diğeri de şudur: "Bursa vapuru, Bursa şehriden daha kalabalıktı" yazı dizisinde 751 kişinin evvela metruk bir mağazaya koyulduğuyla karşılaşılmaktadır.

cirler. Hela yok, hayvan barınakları ile evler bitişik. Saman buhranı tehlikesi ile yiyecek sıkıntısının da yakın zamanda büyük bir problem olacağı aktarılmaktadır. Burada bir özeleştirme ifadesine rastlanır: “Biz onları dağılı, köylü sayıyoruz ve nerede olursa olsun barınabileceklerine, neyle olsa geçinebileceklerine hükmediyoruz.” Ancak yazı dizisinde göçmenlerle etkileşimlerin hangi düzeyde gerçekleştiğine dair net ifadelerle rastlanmamıştır⁶.

ma-
zimi
liriz,
mek
kiş.
ya-

DAHİLÎ HABERLER

Köstencedeki İrkdaşlarımız Soğuktan Kurtarıldılar Amma Bir An Evvel Getirilmeleri İyi Olacaktır

Sofya 13 (Özel) — Bükreşten buraya gelen haberlere göre, Romanyadan Türkiye'ye devam eden göçmen akını bugünlerde en hararetleli bir safhaya girmiştir. Tutulan istatistiklere göre şimdiye kadar Köstenceden vapura binen göçmenlerin adedi 14 bini geçmiştir.

Bulgaristandan kaçarak Romanyaya sığınan 1370 göçmen de bu yekûna dahildir.

Şimdiki halde Köstence rihimında 3000 göçmen vapur beklemektedir. Bunlar, bir müddet evvel Silistire ve köylerinden gelmişler, şehrin muhtelif yerlerinde, Köstence Başkonsolosu Nebi Süreyyanın iyi çalışmalarile yerleştirildikleri hanlarda muvakkaten iskân edilmişlerdir.

Göçmen akınının devam etmesiyle konsolosluk evvel-

ce tahsis olunan iki han dan başka yeniden dört han daha kiralanmıştır. Ayrıca Köstence belediyesine müracaat edilmiş, göçmenlerin barınabilecekleri boş mağazalar tedarik olunmuş, Köstence Türk cemaati de iki camii irkdaşlarımıza ayırmıştır.

Silistireden gelecek göçmen kalmamıştır. Şimdi Köstence etrafındaki Türkler göç için hazırlanmaktadır. Bunların adedi 5000 den fazladır. Müteakiben Kaliakr dan 2000, Tulçadan da 200 göçmen daha ana yurdu dönmeğe hazırlanmaktadır.

Burada göçmenler için en büyük üzüntü vapurlar bir an evvel gelmeleri ve geldikten sonra da hareket etmemeleridir. Pasaport çıkarmak işi de gittikçe zorlanmaktadır.

Uzüm, et
muntazam r
risinde, por
rina sarılı
kavunun t
ki köhne
Yalnız
varsa, o
olduğu
bir üst
sofrası
raları
Be
derek
-
dec
ratt

Sovyet İhtilâli Münasebetile..

Bulgaristan Türkleri Rahatsız Bir An Evvel Memleke

İlk defa “ırk” kelimesinin kullanıldığı “Köstence’deki İrkdaşlarımız” başlıklı haber metninde kullanıldığını görmekteniz. Romanya’da bekleyen göçmenler arasında Bulgaristan’dan kaçarak Romanya’ya sığınan 1370 göç-

6 Naci Sadullah Danış 1907 yılı İzmir doğumludur. Halit Ziya Uşaklıgil amcasıdır. Latife Hanım da halasının kızıdır. Gazeteciliğe 1926 yılında başladı. Son Posta, Yedigün, Cumhuriyet, Havadis, Yeni Asır ve Ulus gazetelerinde yazdı. 1952’de yazıları nedeniyle tutuklandı. 1975 yılında İstanbul’da öldü.

menin de olduğunu haberin detayında görüyoruz. Haberde Nebi Süreyya ismine rastlanır. Köstence’de bekleyen 3000 göçmenin Silistre ve civar köylerden geldiğinden bahsedilmektedir. Haberde Köstence’deki hazırlıklar ve planlamalarla ilgili detaylar da göze çarpmaktadır. Konsolosluğun daha önce kiralanan iki hana ilaveten dört han daha kiraladığı aktarılmaktadır. Köstence Belediyesine yapılan müracaat sonrasında göçmenlerin barınabilecekleri boş mağazaları da göçmenlere tahsisi sağlanmıştır. Son olarak öğrendiğimize göre Köstence Türk Cemaati de iki camiyi “ırkdaşlarımıza” ayırmıştır. Haberde Silistre’den gelecek göçmenin kalmadığını öğreniyoruz. Bunların sayısı 5000 üzerindedir. Bunlara ilaveten Kaliakra’dan 2000, Tulça’dan da 200 göçmen gelecektir. Pasaport çıkartma izninin gittikçe zorlaştığından bahseden haber kış gelmeden bütün göçmenlerin taşınması gerektiğinden söz etmektedir. Son Posta gazetesindeki yazı dizisinin bir başka sayısında “göçmenlerin büyük derdi: Yiyecedir” başlığında hazırlanmıştır. Alt başlıkta “Trakya’mızın en büyük derdi de yolsuzluktur” ifadesi kullanılmıştır. Yazı dizisinde tarihsel belleğe ve Trakya insanının göçmenlerle etkileşimine de gönderme yapılmaktadır: “Vakti ile düşman mermilerine göğüs veren bu istihkâmlar, şimdi de Romanya’dan, Bulgaristan’dan gelen göçmenlere kucak açmış.” Yazı dizisinde Romanyalı muhacirlerle karşılaşılan bağlam “Demirtepe, su, evlerinin tamamlanması Palavra’ya kalan muhacir köyü bu 54 haneli köyde 474 muhacir vardır. Hepsi de Romanya’dan bir sene önce gelmişler” şeklindeki ifadedir. Muhacirlerin devlet görevlilerinin ve halkın desteğiyle de kısa sürede evlerini kurup yerleştikleri aktarılmaktadır. Naci Sadullah’ın yazısında eleştirel noktalardan birisinin “Muhacirler ser verip sır vermemeye tembihlenmişler gibi” ifadesinde kendisini bulduğu görülüyor. Muhacirlerle görüşmeler sırasında “içi taşkın bir kadıncağızın boş boğazlılığı olmasaydı” şeklinde kullanılan aktarımda devletin vadettiği tohumların geç verilmesi, tohumların ellerine geçen tarihte de geç olduğu problemini görüyoruz. Açlık veya yiyecek sıkıntısının ilerleyen aylarda daha da büyüyeceği aktarılmaktadır. Bu konu ile ilgili muhacirlerden aktarılan ifade şu şekildedir: “biz dağda doğduk, dağda büyüdük. Ev olmasa da barınacak bir kovuk bulur soğuğa katlanırdık. Fakat açlık ayaza benzemez ki? Fazla mintanlarımızı, fazla şalvarlarımızı toplayıp arabaya doldurduk. Gelibolu’ya yolladık. Şimdi onlara da müşteri çıkmazsa ne yapacağız diye düşünüyoruz.” Muhacirler arasında tarla tohum metaforundan hareketle eğitim konusunda da problemlerle bir alanın varlığına dikkat çekilmiştir. “İnsan kafası, tarlaya benzer. Oraya da ne ekersen onu biçersin. Bizim kafalar kasımın altmışını aşmış tarlalara döndü, tohum tutmaz artık. Fakat bu gidişle,

çocuklarımız da bize benzeyecek. İçimizde de bir muallim vardı. Burada bıraksalardı, biz onu beslerdik; o da çocuklarımızın kafalarını.” Naci Sadullah Daniş’in dikkat çektiği bir başka nokta ölüm oranlarıdır. 474 nüfusun 9 ayda 440’a indiği aktarılmaktadır. Daniş, aynı yazı dizisinde muhacirlerin kaldıkları evlerin içlerini de betimlemiştir: “Duvarlardaki çivilerde, kendi külahları ile hayvanların başlıkları yan yana asılmış. Un ile duvarlara gazetelerden kesme resimler ve yazılar yapıştırmışlardır.” Daniş, muhacirlerin estetiğe düşkün oldukları sonucunu çıkartıyor. Duvarlara yapıştırılan nesnelere örnekler veren Daniş şu seçenekleri sunmaktadır: “Boyalı renkli krem şarap ilanlarını ve İstanbul’da ulusal bayramlarda gözlere çarpan bazı vecizeleri, tablo gibi, talik severler gibi çerçevelemişler. (...) Muhacirler sardalya kutularını doldurarak, mükemmel sigara tablaları bile yapmışlardır. Yatakları, kanepeleri, sandalyeleri yerlere serdikleri postlardan ibaret.” Naci Sadullah’ın yazısında muhacirlerin misafirperverlikleri ile ilgili de önemli bir detay vermiştir:

“... kadın koynundan, ucu düğümlü temiz bir mendil çıkardı. Düğüm çözülünce gizli münakaşanın garip mevzuunu tahminde güçlük çekmedim. Meğer bir servet gibi itina ile gizlenen mendilde çiğ kahve düğümlüymüş. Biçareler, taneleri bir düzineyi geçmeyen kahvelerini en fazla itibara, en fazla layık misafire ikram etmek istiyorlardı.”

Sadullah Naci’nin yazı dizisinin bir diğerindeki başlık “dört erkek bir yakta yüz yıkıyorlardı” şeklinde sağlıklıdır. Daniş’in izlenimine dair alt başlığı ise şu şekildedir: “Hastalıktan bahsedecek oldum, mikrop da nedir? dediler.” Daniş’in izlenimi Trakya ili Demirtepe’denir. Daniş bu yazısında bir önceki yazısında bahsettiği kahve muhabbeti ile devam eder. Hayvan ölümlerinin önemli bir problem olduğu ifade edilen yazı dizisinde sağlıkla ilgili durumların da probleme dönüştüğü aktarılmaktadır. Bir muhacir köydeki sıhhat şartlarının olumsuz olmasına karşı durumu şu şekilde özetlediği görülmektedir: “Doktorlar kolumuza budumuza tam iki defa aşı saldılar... İki aşından sonra hastalıktan korkumuz mu kalır ki?” yazı dizisinde umum müfettiş Kazım Dirik’in bölgeye geleceğinin ve bunun yarattığı heyecan dalgasından söz edilmektedir. Köydeki heyecanın sebebinin Kazım Dirik’in geleceği söylentisi ile ev yapma çalışmalarının hızlandırılması olmuştur. Naci Sadullah yazısının sonunda şu ifadeyi kullanır: Bütün Trakya’ya her gün üç kelimelik bir haber uçurmak: Kazım Dirik geliyor!! 15.11.1935 tarihinde Naci Sadullah’ın sayı dizisi “Bir türlü paylaşılamayan bir mahalle adı” şeklindedir. Haberin özetini ifade eden alt başlık “Muallimin bir Çin horozu getirmesi Evreşe’de bir hadise olmuş” şeklindedir. Habere konu olan tartışmaya girmeden yazı dizisinde ön

plana çıkan noktaya değinmek gerekir. Adı geçen yer Evreşe'dir ve burada civar köylerden gelenlerle 20 evlik bir göçmen kurulduğudur. 19.11.1935 tarihli Naci Sadullah'ın yazısının başlığı "göçmen evlerine hela lazım mı, değil mi?" şeklindedir. Yazı dizisinde altı çizilesi detaylardan birisi muhacirlerin adları ile ilgili takıntılardır. Özellikle isimlerin Türkçe olmasına dikkat edilmektedir. Aynı yazı dizisinin sonunda "göçmenlerin taşınması meselesi" başlıklı küçük bir habere denk gelinir. Habere konu olan problem Romanya'dan göçmen taşıyan vapurların paralarını alamadıkları gerçekleridir. Özellikle Nazım ve Bursa vapurlarının acentaları yüklü miktarda birikmiş alacaklarının verilmemesinden dolayı artık göçmen taşımayacaklarını açıkladıkları görülmektedir. Naci Sadullah'ın "Trakya'da göçmenler arasında" serisine yedinci sayısındaki başlık park, stadyum, gençlik ve havailik şeklindedir. Naci Sadullah Keşan'daki göçmenlerin durumlarını Trakya'daki diğer yerlere göre iyi olduğunu söylemektedir.

Romanya Göçmenleri Arasında: 4 Dört Erkek Bir Yalakta Yüz Yıkıyorlardı

Hastalıktan Bahsedecek Oldum: Mikrop Ta Nedir, Dediler

Trakyada Göçmen mahallelerinden birisi

Demir Tepe (Trakyada) — Göçmen kadın, mendilindeki çiy kahvelerden dört tanesini, mücevher tartan titiz bir kuyumcu itinasile ayırdı, delikanlıın getirdiği teneke cezveye koydu. Cezveyi pakta tutuşturduğu çalılın alevine tutarak, kahve tanelerini kavurdu. Sonra suyunu koyup kabartarak, toprak bir fincana boşalttı, ve fincanı elime uzatırken, boynunu büktü:

— Kusura kalmayın, şekerimiz bitmiş e...

Biçarelerin bu biçare ve «şekersiz rüşet» ten hayır umuşları bana yudumladım kahveden de acı geldi.

Göçmenler hayvan dayandıramıyorlar
Göçmenler, hayvanlarının çıtkırılmıklarına icerlivorlar. İcerlerinden birisi:

— Hayvanlar, diyor, açlığa, doğuğa, yorgunluğa bizim kadar dayanamıyorlar Bir gün aç kaldılar mıydı, sırtlarında kamçı değil, odun kırsan kâr etmiyor. Gececi sabah, Rafi'nin öküzü, bayırın alt yanındaki çeşmenin başında ayak diremiş. Hayvan kamçılana kamçılana ölmüş ama, b adım ilerlememiş!

Eğer elimde olsaydı açacına yük çekmeye ölmeyi tercih eden o öküz namına b abide diktirirdim.

Fakat göçmenler, zavallı öküzü gayriyle değil, lânet ve nefretle amıyorlar.

İhtiyar bir göçmen, arkadaşının sözleri tasdik ediyor, ve:

— Burada, diyor, doğan 19 çocuğun
(*Dvam 8 nci yüzde*)

Naci Sadullah'ın 21.11.1935 tarihindeki sekizinci yazısı dizisinin başlığı "Göçmeni rahatlandırmak pek kolay değildir" şeklindedir. Naci Sadullah Edirne'deki izlenimlerini aktarırken muhacirlerle ilgili kısımda şunları ifade eder: "Muhacirlere soruyorum: malın mülkün var mı diye. Yahu diyorlar gözümüzün mal mülk görececek hali var mı idi ki? Biz canımızı zor kurtardık!" Naci Sadullah, göçmenlerin ihtiyaçlarını yazdıkları dilekçeleri gündeme taşır. Ticaret için sermaye isteyen de var, işletmek için hazır lokanta isteyen de. Baklava, sinema bileti hatta gramofon bile isteyen var. Ancak yazarın dikkat çektiği önemli detaylardan birisi "hürriyete ve selamete kavuşmanın keyfi" ifadesi altı çizilesidir. Sadullah'ın kendisinin de bir göçmen olduğundan hareketle eski göçmenler ile yeni göçmenler kıyaslandığında yeni göçmenlerin her bakımdan şanslı olduklarına vurgu yapmaktadır. Çünkü eski göçmenlerin ansızın gelen misafirler gibi olduğunu söylemektedir. Ansızın gelen misafire hazırlıksız yakalanmak gibi: "Bu misal size habersiz gelmiş binlerce insanın yerleştirmenin zorluğunu anlatır."

13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Göçmenler işi Kamutayda Görüşüldü

Bulgaristandan Ayrılırken Göçmenlerin Çektiği Zorluklar

Aydın Saylavın Sözlerine İç İşler Bakanının Cevabı: **Bir Türk Kanı Akıtıldığı Vakit Efkârı Umumiyeğin Gösterdiği Hassasiyet Hükümeti Lâkayt Brakamaz.** (Hayvanî Müzahireler 8 nci Sayfamadadır)

Trakya'da, Göçmenler Arasında: 6

Göçmen Evlerine Helâ Lâzım Mı, Değil Mi?

Bozuk Yollarda Geçen Otobüs Yolculuğu, Bu Lüzumu Çabuk Anlatıyor

Tekirdağ'da Muratlı arasındaki göçmen mahallesi

İzmir (Hüsnî) — Evreçe ilköğretimi

— Burakada, dedi. «Ayşe» den, «Fat-

ma» den, «Fatma» den, «Lütfi» den,

«Hüsnî» den, «Mehmet» den, «Hasan»

den, «Hüseyin» den başka isimde insana

rast gelemezsiniz ...

Bun diğer isimlere yer verilmesinin

sebabini bir türlü anlayamıyorum.

Ad meselaşının ehemmiyeti

Göçmenlerde garip bir tesadüf, kafamız

ındaki bu istifhamın basit düğümünü çö-

züyor.

Koca mektepte, az evvel saydıklarımızdan

başka ad taşıyan yalnız bir talebe vardı:

Türkân...

Bir gün Türkân hastalandı ve mektebe

hastalataca gelmedi.

Bir gün dershaneye girince onu yerinde

buldum ve geçirilgi hastalık hakkında me-

lûmat almak için sordum:

— Türkân!

Fakat Türkân, sesimi duymıyacak kadar

uzaktaki olmadığı halde, şaşkınlıkla ses ver-

medi. Bir daha seslendim, gene cevap yok.

Sesimi daha yükselttim. O, cevap vermedik-

ten başka, başını iyice ömüne eğdi, ve avu-

zarlık yüzünü kapadı ve ağlamaya başladı.

Bu sefer merakla yanına sokulmak sor-

dum:

— Neyin var Türkân, ne oluyorun?

(Devamı 9 uncu yüзде)

İnebolu Faciasının Doğurduğu Bir Hakikat

Deniz Ticaret Zabitanı Arasında Tasfiye Yapılmasına Lüzum Vardır

İtalyanın Ablokasına Doğru

Londra 18 — Daily Telegraph gazetesinin alman mahuririnin bildirdiğine göre, Milletler Cemiyeti 18 gün kadar evvel, tehlikeli bir konseyi; İtalyayı, muhasemetsiz derhal terk etmeye mecbur etmek üzere daha kat'i yeni tasfiye tedbirinin alınması imkânlarını tehlike memur etmiştir.

Sen Posta — Bugünkü soz-yetten sonra, daha kat'i tasfiye tedbir demek, İtalyanın ablokasına demektir. Böyle bir ablokaya ise, İtalyanın defaatla ilân ettiği gibi, sebep demektir. (Zerri tedbirler hakkındaki diğer haberlere gelince, bize taallük edenleri 3 üncü, sairleri ikinci sahifemizde bildirir.)

Yukarıda: Kaptanın istediği kazaibahri raporunu veren İzmir Ticaret Mahkemesi. Altta: Kaptan, mahkemeye ifade verirken. İzmir 17 (Sen Posta muhabirinden) — [ler meydana çıktı.]

Tablo 8. Son Posta Gazetesi Haberleri Dağılımı 2

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
20.11.1935	Göçmenler ve Vapur Seferleri	Gemi fiyatlarındaki istikrarsızlıklar anlatılmaktadır.
22.11.1935	Göçmen İşleri	Göçmenlerin Türkiye'ye getirilmesi sürecinin bir özeti olarak yapılan haber göze çarpmaktadır.
11.12.1935	Adapazarı'na Göçmen Yerleştirilecek	Adapazarı'nın köylerine yerleştirilecek göçmenler haberleştirilmiştir.
14.12.1935	3000 Göçmen Yaza Kadar İzmit Civarına ve Evlerine Yerleştirilmiş Olacaklar	Yaza kadar tamamlanması gereken iskânlardan bahsedilmektedir.
18.12.1935	İzmit'te Göçmenler Halkla Kaynaşıverdiler, Çok İtibar Görüyorlar	Gündelik hayattaki karşılaşmalardan bahsedilmektedir.
1.5.1936	Bir Kısım Göçmenler Diyarbakır'a Yerleştirilecek	Romanya'dan getirilecek göçmenlerin Diyarbakır'a yerleştirilmelerinden bahsedilmektedir.
21.5.1936	Göç Mukavelesi	Romanya ile yapılan göç anlaşmasında bahsedilmektedir.
1.5.1936	Erbaa'ya Yerleştirilen Göçmenler	Romanya'dan ve Bulgaristan'dan gelen göçmenlerden bahsedilmektedir.
20.11.1936	Çiftçiler ve Göçmenler İçin Kredi	Ziraat Bankasının göçmenlere yaptığı destek gündeme getirilmiştir.
5.10.1936	Aksaray'da göçmenler İçin Bir Köy Yapılıyor	Aksaray'da kurulacak köyden bahsedilmektedir.
14.10.1936	Anavatana Kavuşanlar	Romanya'dan gelen göçmenlerin karşılanması haberleştirilmiştir.

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
16.10.1936	Alaca'da Göçmenlere Yardım	Göçmenlere yapılan buğday yardımından bahsedilmektedir.
7.02.1937	Bitlis/Ahlat'a Yerleştirilen Göçmenler	Bitlis'in canlandırılması için oraya yerleştirilen göçmenlerden bahsedilmektedir.
20.02.1937	Trakya'da 8000 Göçmen Evi Yapıtılıyor	Trakya'ya yerleştirilen göçmenlerden bahsedilmektedir.
2.12.1937	Bitlis'e Yerleştirilen Göçmenlere Büyük Ümitler Bağlandı	Bitlis'e yerleştirilen göçmenlerin üretime geçtikleri aktarılmaktadır.
16.6.1938	Iğdır'a Yerleştirilen Göçmenler Büyük Bir Enerjiyle Çalışıyor	Iğdır'a yerleştirilen göçmenlerin bölgeyi kaldırmak için verdikleri mücadele aktarılmaktadır.
9.5.1938	Bu Yıl Anayurda 40 Bin Göçmen Getirilecek	Köstence'den Türkiye'ye getirilecek göçmenlerden bahsedilmektedir.
27.07.1937	Sivas'ta Yapılacak 910 Göçmen Evi	Sivas'a yerleştirilecek göçmenlerden bahsedilmektedir.

Zaman zaman karşımıza çıkan “Göçmen işleri” başlığındaki haberler göçmenlerin ülkeye getirilmeleri konusunda genel bir özettir. Haber içeriklerinde kışın yaklaşmasının önemli bir sorun olduğu dikkat çeken noktalardan birisidir. Kış nedeni ile Türk hükûmeti bu sene Dobruca muhacirlerinden özellikle mallarını daha evvel tasfiye etmiş 500 bin kişiyi kabul etmeye karar verdiğinden bahsedilmekte, bunlardan 2500'ünün zaten getirildiği aktarılmıştır. Geri kalan 5500 kişinin ise vapurlar gelinceye kadar Köstence'de camilere ve misafirhanelere yerleştirildiği, kış nedeniyle gelemeyecek olanların da korumaya alındığı dile getirilmiştir. Kızılay Tuzla, Derince ve İzmit'te aş evleri kurmuştur. Haberdeki altı çizilebilir noktalardan birisi “ırkdaşlarımız ilkyaza kadar köylünün misafiri olarak oturacaktır” şeklindeki ifadedir. Yukarıdaki haber detaylandırılmıştır. Haberin başlığı “İzmit'te göçmenler halkla kaynaş-verdiler, çok itibar görüyorlar” şeklindedir. “Kan kardeşlerimizle dolu” bir İzmit gündelik hayatına dikkat çekiliyor. Gündelik hayatın Romanyalı göçmen-

leri devletin onlara “baba” şefkatiyle yaklaştığından bahsediyorlar. Kızılay’ın kurduğu aşevinin göçmenlere sunduğu hizmete değinen haber ayrıntıda şu ifadeyi kullanıyor: “Sıcak sıcak yemekleri midelerine indiren misafirlerin sevincini kaydederken Kızılay teşkilatının adını saygı ile anmak bir vatan borucudur. Yeni doğum yapan kadınlar üzerinden kimlik ve aidiyet vurgusuna ise şu şekilde rastlanılır. Türk suları ve Türk topraklarında hayata gözlerini açan bu bahtiyar yavrulara...” Halkın göçmenlerle etkileşimleri de dikkate değerdir. Esnaflar çay, kahve sigara ikram ediyor. Kadınlar kadınları ağırlayarak ziyafetler veriyorlar. Bir kardeş dayanışmasından bahseden haber, İzmit’te toplamda 3500 göçmenin iskân edileceği vurgusu yapmaktadır.

14 Ekim 1936 tarihli haberde “Anavatan’a kavuşanlar” şeklinde bir başlık kullanıldığı görülür. Mevzu bahis Romanya’dan getirilen göçmenlerdir. Haberin detayında “Romanya’dan gelen göçmenler Gemerek nahiyesinde davul zurna ile ve coşkun bir samimiyetle karşılandılar. Derhal yerleştirildiler” şeklindedir. Adı geçen yer Sivas’tır. 1500 Romanyalı göçmen Şarkışla’ya ve Gemerek’e yerleştirilecektir. Yerli halkın muhacirleri istasyonda şenliklerle karşılamış olması önemli bir detaydır. Halkın göçmenlerin misafir edilmesinde ve yerleştirilmesinde oldukça yardımsever olduğu da göze çarpan bir detaydır. Bitlis/Alhat’a ve civarına yerleştirilen göçmenler haber konusu yapılmıştır. Burasının yeniden canlandırılması için göçmenlere duyulan beklenti dile getirilmiştir. “Bitlis’e yerleştirilen göçmenlere büyük ümitler bağlandı” şeklinde verilen haberin detayında Bitlis’te üretime geçecek bir göçmen kitlesinin şehrin yüzünü değiştireceğine değinilmiştir. “İğdır’a yerleştirilen göçmenler büyük bir enerjiyle çalışıyor” şeklindeki haberin içeriğinde de göçmenlerden beklentinin birbirinin benzeri olduğu görülmektedir.

umbara

İşini dinçliği maskeli
kbulenin ağzında iki sıra
onun zenginlik derecesini
daha isabetli belli e-

ir dik-

in sa-

gö-

gması

İye-

şim-

Yıl

adlı

bu

ve

o

ni

ak

ördüm;

bitirmişti.

Derinceye ilk önce (Nâzım) vapuru ya-

naştı. Vapur demir atar, iskeleyle yanaşır

ken, kalpaklar havada sallanıyor, güler yüz-

lülü göçmenler taşkın bir neşe ile kaynaşıyor-

du. Derince'de İlbay Hâmit Oskay, emniyet

ve direktörü Şerif, polisler, jandarmalar, dev-

let demiryolu memurları vardı. Köy, köy,

kafile kafile vapurdan indirilerek hazırlanan

hususî trenlerle İzmit'e gönderiliyordu. İz-

mitte hazırlanan hanlara, depolara yerleşti-

-

Izmitte Göçmenler Halkla Kaynaşıverdiler, Çok İtibar Görüyorlar

Izmit (Özel) — İzmit sokakları iki gün-
dür yeni kan kardeşlerimizle dolu. Başla-
rında, kulaklarına kadar geçirdikleri uzam
kalpaklar, yakan tüyüklü, az usanca ceket -
lerle, yassı burunlu, çökök gözülü Romanya
göçmenleri çok sıcak kanlı insanlar.

Türkeyi hafif bir dil poltekligi ile, öyle
tatlı konuşuyorlar ki...

— Hoş geldiniz, nasılsınız? diye soran-

lara: — Hoş bulduk; çok iyi, çok rahatsız. Hü-

kümet bize bir baba gibi bakıyor, diyorlar.

Ve bilmem eklemek te ister mi ki. Gözle -

rinde dost büyüklere karşı okunan derin

sevgi ve saygı izleri var.

Izmit İlbayı, gelecek olan göçmenlerin

her türlü istirahatlerini temin etmek ve yer-

leştmek için gereken işleri daha önceden

bitirmişti.

Derinceye ilk önce (Nâzım) vapuru ya-

naştı. Vapur demir atar, iskeleyle yanaşır

ken, kalpaklar havada sallanıyor, güler yüz-

lülü göçmenler taşkın bir neşe ile kaynaşıyor-

du. Derince'de İlbay Hâmit Oskay, emniyet

ve direktörü Şerif, polisler, jandarmalar, dev-

let demiryolu memurları vardı. Köy, köy,

kafile kafile vapurdan indirilerek hazırlanan

hususî trenlerle İzmit'e gönderiliyordu. İz-

mitte hazırlanan hanlara, depolara yerleşti-

-

Romanyalı göçmenlerden bir kafile

menlere, göçmenler onlara büyük bir ya-
kınlık göstermektedir. Esnafar çay, kahve,
sigara ikram ediyor. Kadınlar, kadımlarını
ağırlyarak ziyafetler veriyorlar. Bir kardeş
sevgesi ve kardeş kaynaşması var.

Bölgemize iskân edilecek göçmenlerin
sayısı 3500 küsurdur. Bunlar ilk

yaza kadar köylünün misafiri olacak. Ken-
dilerinin ve hayvanlarının işleri hükümet
tarafından temin edilecektir.

Göçmenlerin hemen hepsi çiftçidir. Hü-
kümet şimdiden ev yapacağını, toprak ve-
recek, yaza kadar tamamen müstahsil bir
hale koymaları için çalışacaktır.

Tirede Su İş
Sona Erdi

Sinop Yolları
Yapılıyor

Ev Kız
Nasıl
Evlen

«Uzun saat
ledemediğini
zarak fikir v
karar verdi
«Bizler il
bir aileye n
bulunuyor
terbiye, g
olarak, is
evimizde
günüz ol
sattırında
dairede
di ve
dan t
feci â
ğumu
yı te
rüf
day
ciy
ol
la
sı

4.4. Akşam Gazetesi

Romanya'dan Türkiye'ye getirilen göçmenlerle ilgili gazete arşivi taramasında bir diğer gazete Akşam'dır. Akşam gazetesinde yer alan haberlerin de diğer gazetelerle aynı paralelde konuları işlediği ve aktardığı görülmektedir.

Tablo 9. Akşam Gazetesi Haberleri Dağılımı 1

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
27.4.1934	Muhacir İskanı	Türkiye'ye dışarıdan gelecek göçmenlerin yerleştirileceği yerler haberleştirilmiştir.
2.11.1935	Göçmenler: Romanya'dan 2214 Kişi Geldi Tekirdağ'a Gönderildiler	Romanya'dan gelen muhacirlerin iskân süreçleri aktarılmaktadır.
21.11.1935	Köstence'den Göçmen Getirmek İşi Güçleşti	Vapurcuların paralarını alamadıklarından dolayı aksayan nakliye işi gündeme getirilmiştir.
26.11.1935	Göçmenler	Sirkeci'de misafirhanelere yerleştirilen göçmenler haberleştirilmiştir.
27.11.1935	Dün Bir Vapurla 1700 Göçmen Geldi	Romanya'dan getirilen göçmenlere sunulan hizmetler haberleştirilmiştir.
29.11.1935	Göçmenlerin Sevkine Başlanıyor	Göçmenlerin iskân süreçlerinden bahsedilmektedir.
2.12.1935	Köstence Göçmenleri	İzmit'e yerleştirilen göçmenlerden bahsedilmektedir
2.12.1935	Göçmenler	Bursa vapuru ile göçmenlerin Gelibolu'ya yerleştirilmesinden bahsedilmektedir.
18.12.1935	Köstence Göçmenleri	Edirne'ye yerleştirilen göçmenlerden bahsedilmektedir.
14.4.1935	Trakya'da Muhacirler İçin 25 Bin Ev Yaptırılacak	Trakya'daki iskân süreçleri aktarılmaktadır.
26.4.1935	Muhacirler İçin Bir Göç Bankası Kurulacak	Göçmenlere yapılacak mali desteklerden bahsedilmektedir.
1.5.1935	Göçmenleri Yerleştirmek İçin Hazırlıklar İlerliyor	Göçmenler için yapılan hazırlıklardan bahsedilmektedir.

17.5.1935	Göçmenler: İstanbul'dan Trakya'ya Nakil Yapılıyor	Trakya'ya yapılan göçmen sevkiyatından söz edilmektedir.
14.9.1935	Romanya'dan Bu Sene İçerisinde 52 Bin Göçmen Gelecek	Romanya'dan gelecek göçmenlerden söz edilmektedir
12.1.1936	Romanya Göçmenleri Sabanca Halkına Teşekkür Ediyorlar	Sapanca'ya yerleştirilen göçmenlerin memnuniyetleri haberyapılmıştır.
28.2.1936	Trakya'da Yerleştirilenlerin Vaziyetlerinin Çok İyi Olduğu	Trakya'daki göçmenlerin durumlarından söz edilmektedir.
30.3.1936	Rumen Göçmenleri	Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Romanya hükümeti ile yapılan anlaşmayı Türkiye'ye getirmesi haberleştirilmiştir.
17.4.1936	Sıhhiye Vekilinin Beyanatı	Romanya göçmenleri ile ilgili vekilinin kamuoyuyla bilgi paylaşımı yaptığı görülmektedir

Akşam gazetesindeki haberlerin de bir önceki gazetelere benzer şekilde “Köstence Göçmenleri”, “Rumen Göçmenleri” veya “Göçmenler” başlıklarının yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Romanya göçmenleri ile ilgili genel eğilimler, sürecin nasıl yönetildiği, karşılaşılan sorunlar, hükümetin iskân politikası gibi birçok temel noktanın haberlerin içeriğinde sıklıkla kullanılması söz konusudur. Haberlerin içeriklerinde özellikle dikkat çekilmesi gereken noktalardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür.

[Devamı 4. üncü sahifede]

Köstenceden göçmen getirmek işi güçleşti

Vapurcular ücrete zam yapılmasını ve 10 milyon leyin alınmasının teminini istiyorlar

Köstenceden göçmen getirmek işi son zamanlarda çok güçleşmiştir. Çünkü bu nakliyatı üzerine alan vapurcular, şimdiye kadar yaptıkları işlere ait paraların Romanya bankasından çıkaramadığını ileri sürerek bu suretle toplanan 10 milyon leyin türk parasına çevrilmesi ay sonuna kadar temin edilemediği takdirde seferleri tatil edeceklerini hükümete bildirmişlerdir.

Bundan başka nakliyat mukavelesinin aktedildiği zamana göre ley fiyatının düşmesinden de

Köstence rıhtımında vapur bekleyenler

zarara uğradıklarını, nüfus başına 290 leyle bu işin yürümiyeceğini iddia etmişler ve nakil ücretlerine yüzde 44 zam yapılmasını istemişlerdir.

[Devamı 4. üncü sahifede]

“Köstence’den göçmen getirmek işi güçleşti” haberinin detayında problemin vapurculardan kaynaklandığı görülür. Vapurcuların Romanya bankalarında biriken paraları alamadıkları bu nedenle eğer biriken paralar Türk parasına çevrilip ödemeler yapılmazsa nakliyat yapmayacakları bilgisi verilmektedir. Haberlerde vapurların sevkiyat konusunda önemli bir araç olarak kullanılması dikkat çeken noktalardan birisidir. Vapurların çalışmadığı durumlarda göçmen taşıma işinin büyük bir sıkıntı olduğu da göze çarpan detaylardan birisidir. Haberlerde bir bütün olarak Kızılay’ın sunduğu hizmetlerin “övgülerle” anıldığı görülmektedir. Kızılay’ın sunduğu hizmetin detayları şu şekildedir: “Göçmenler vapurdan çıkar çıkmaz doğruca sofralara oturmuşlar ve sıcak birer etli pirinç çorbası içmişlerdir. Akşam yemeğinde de etli kuru fasulye ile tahan helvası verilmiştir. Bundan başka ayrıca nüfus başına birer kiloluk ekmek dağıtılmıştır.” “Köstence Göçmenleri” başlıklı haberlerden birisi İzmit köylülerinin 3000 göçmeni kabul ettiğine dairdir. İzmit’te Halk Partisi’nin kongresinde İzmit valisi Bay Hamit’in konuşmasından satırlar sunulmaktadır.

Vali toplantıdaki köy mümessilleriyle aralarında geçen diyalog verilmiştir. Vali bey, toplantıda hazır olanlara 3000 ırkdaşın köylerde yanlarına yerleştirilmeleri konusunda ne düşündüklerini sorar: “Kardeşlerimizi evlerimizde de barındırabiliriz.” Edirne’ye getirilen Romanyalı göçmenlerle ilgili paylaşılan bilginin altı çizilesi detaylarından birisi göçmenlerin halk tarafından büyük bir coşkuyla karşılanmış olmasıdır. Gelen göçmenler Köstence, Silistire, Totrakan şehir ve köylerindedir. Aynı dönemlerde Romanya’dan gelen muhacir haberlerine Bulgaristan’dan gelen muhacir haberleri de eşlik etmektedir. Örnek olması bakımından 18.04.1935 tarihli haberin gösterilmesi mümkündür. Haberin ana başlığı “Göçmenler anavatana hizmete geldik diyorlar” şeklinde verilmiştir. Burada geçen “anavatan” ifadesi olarak birçok haberde altı çizilen önemli kelimelerden birisidir. Kuşkusuz Osmanlı bakiyesi topraklarda bırakılan Türk ve Müslüman toplulukların Türkiye’ye dönüş hikâyeleri böyle anlamlandırılmaktadır. Göçmen kfilesinin başında bulunan Fehim Hüseyin, göç süreci ile ilgili duygularını şu şekilde aktarmıştır:

“Aylardan beri uğraşarak bu işte muvaffak olduk ve hasretini çok çektiğimiz anavatana nihayet kavuştuk. Bizim için bundan büyük saadet olamaz. Tanrı, başımızda bulunan büyük önderimiz Atatürk’e ve hükümetimize uzun ömürler versin. Biz onların kuluyuz. Biz anavatanımız için her şeyimizi fedaya hazırız. Vatana hizmet etmeğe geldik.”

12 Ocak 1936 tarihli haberde Romanya göçmenleri ile ilgili karşılıklı etkileşimler aktarılmaktadır. Haberin başlığı “Romanya Göçmenleri Sabanca Halkına Teşekkür Ediyorlar” şeklindedir. Haberde Sabanca’ya gönderilen Romanya göçmenlerinden alınan mektupların içerikleri paylaşılmıştır.

“Bundan iki ay önce Romanya’dan göç ederek ana yurda kavuştuk. Cumhuriyet hükümetinin topraklarına ayak basar basmaz konuk sever halkının ve işyarlarının sıcak kucağı yollarda yorgun ve argın geçen günlerimizi unutturdu(...) Sabanca nahiyesinin bütün halkı istasyona dökülmüş bizleri alkışlıyor, bağrına basıyor(...) Hayvanlarımızı günlerce beslediler ve odunumuzu verdiler, hazırladıkları evlere de yerleştirdiler.(...) Gücümüzün bütün zorluklarını bizlere unutturan sıcak kucak açan ana yurttaşlarımıza Türkiye Cumhuriyetinin memurlarına, hükümetine ve Ulu Atatürk’e candan gelen saygılarımızı bildirmeği bir borç bildik.”

Tablo 10. Akşam Gazetesi Haberleri Dağılımı 2

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
19.5.1936	Dün Romanya'dan 1600 Göçmen Geldi	Hisar Vapuru ile Tuzlaya getirilen göçmenler haber yapılmıştır.
26.6.1937	Köstence'den Getirilecek Göçmenler	Hisar Vapuru ile yaşanan anlaşmazlık haber yapılmıştır.
2.7.1936	Muhacirler Bir Sene İaşe Edilecekler	Göçmenlere bir yıl daha destek verileceğinden bahsedilmektedir.
21.7.1936	Göçmen Akını	Bulgaristan ve Romanya'dan gelecek göçmenler haber yapılmıştır.
25.8.1936	15 Bin Muhacir	Bulgaristan ve Romanya'dan gelecek göçmenlerin iskânı haber yapılmıştır.
31.8.1936	900 Aile İzmir'e Yerleştirilecek	İzmir'e yerleştirilecek göçmenlerden bahsedilmektedir.
8.9.1936	Karamürsel'e Yerleştirilen Göçmenler	Karamürsel'e yerleştirilen göçmenler haber yapılmıştır.
30.10.1936	Trakya'dan Göçmen Evleri İnşaatı	Trakya'da yapılan iskân faaliyetleri gündeme getirilmektedir.
4.11.1936	Romanya'dan Gelecek Muhacirler	Romanya ile yapılan anlaşma haber yapılmıştır.
10.12.1936	Planlı ve Teşkilatlı İlk İskân İşi	Romanya'dan getirilecek göçmenlerin planlı bir şekilde yerleştirilmeleri aktarılmaktadır.
5.7.1937	Dobruca Türkleri	Romanya'dan gelecek göçmenlerin sayısal dağılımı verilmiştir.
27.5.1937	Muhacir Geliyor	Romanya'dan göçmen gelmeye devam ettiğinden bahsedilmiştir.
3.5.1937	Göçmen Nakline Başlanacak	Nakil için anlaşma yapılan bir vapur kumpanyasından bahsedilmektedir.

11.6.1937	Muhacirlerin İskânı	Mecliste muhacirler için yapılan bütçeden söz edilmiştir.
17.7.1937	Güzel Trakya'da Bir Dolaşma: Trakya'da Göçmen Devletin Şefkatli Eliyle Okşanmış Bahtiyar İnsandır.	Trakya'daki göçmenlerin durumlarından bahsedilmektedir. Şevket Hıfzı Rado'nun yazı dizisidir.
18.7.1937	Göçmenler Neler Söylüyor	Şevket Hıfzı Rado'nun yazı dizisidir.
31.12.1937	Göçmen Nakli	Köstence'den alınacak son kafilé haberleştirilmiştir.
21.4.1938	Yozgat'ta İskân İşleri	Yozgat'a yerleştirilen göçmenlerden bahsedilmektedir.
6.7.1938	Göçmen Naklinde Güçlükler	Romanya'dan göçmen sevkiyatında karşılaşılan güçlükler haber yapılmıştır.
18.7.1938	Romanya'dan Göçmen Geliyor	Dört ay devam edecek göçmen sevkiyatı haberleştirilmiştir.
5.12.1938	Göçmenler	Marmara Ereğlisi'ne çıkartılan ve Trakya'ya yerleştirilecek göçmenler haberleştirilmiştir.

Hisar vapuru ile 2000 göçmenin Köstence'den getirileceğinden bahsedilmektedir. Yalnız aynı haberde vapur firmalarıyla yaşanan ihtilallerden dolayı 10000 göçmenin Köstence'de Türkiye'ye gelmek üzere beklediğinden bahsedilmektedir. Göçmenlerin ruh dünyasını yansıtan ifadeler yaşlı bir göçmenin dilinden dökülmüştür: "Oğul, yalnız bir isteğimiz vardı. O da şu şanlı bayrağımızın altında bulunmak ve onun gölgesinde ölmek istiyoruz." Romanya'dan gelecek Türklere ait toprakların satılmasından elde edilecek gelirle göçmenlerin Türkiye'deki ihtiyaçlarının karşılanacağı bildirilmektedir. Silistre, Köstence, Tulça, Maçın havalisindeki Müslüman Türklerin tamamı getirilecektir. Nakliye yapılırken Türk hükümetinin Romanya'da Türklere ait olan taşınmaz kültürel mirasın korunması hususunda da Romanya hükümetine baskı yaptığından söz edilmektedir.

Yukarıda dün gelen muhacirler vapurdan çıkıyorlar, aşağıda Kızılay tarafından verilen çorabayı içiyorlar

Köstenceden Nazım vapurile hareket eden göçmen kafilesi dün İstanbul'a gelmiştir. Göçmenler Sirkeciye çıkmışlardır. Gelenler 1700 kişidir. Romanyalı göçmen-

ristanlı, diğeri Romanyalı göçmen kadını doğurmuştur. Cuklardan biri kız, diğeri eridir. Kız çocuğuna Nazime eği de Nazım adı konmuştur

Akşam gazetesinde 17 Temmuz 1937 tarihindeki haber, göçmenler arasında izlenimlere dayalı bir şekilde hazırlanmıştır. “Güzel Trakya’da bir dolaşma: Trakya’da göçmen, devletin şefkatli eliyle okşanmış bahtiyar insandır” şeklindedir. Haberin alt başlığında; “devlet hepsini tepeden tırnağa kadar giydirmiş, ev ve toprak sahibi etmiş, tarlasına ekmek için tohum, toprağını sürmek için makine, hayvan vermişti” bilgisi paylaşılmıştır. Trakya’ya yerleştirilen göçmenlerle oranın manzarasının değiştiği ifade edilmektedir. Kuşkusuz fiziksel çevrenin değiştiğine yapılan vurgu haberlerin birçoğunda olduğu gibi burada da önemli bir vurgudur. Haberde yer alan önemli detaylardan birisi Muradlı’da görülen hareket ve canlılığın yerli halka katılan bu beş bin küsur muhacirin yarattığı yeni hayat olduğu vurgusudur. Haberin içeriğinde yer

alan "... yalnız anavatanda yaşamak ve orada ölmek azmi ile malını mülkünü, velhasıl her şeyini feda eden bir göçmen" betimlemesi yapılmaktadır. Kuşkusuz haberin içeriğinde "devletin müşfik eli"ne yapılan vurgu da muhacir politikasının başarısına yapılan gönderme olarak akla gelmektedir. Sonuçta çalışkan göçmenler, kısa bir zamanda "müstahsil" vaziyete geçerek "acılarını unuttuklarından" söz edilmektedir. Gazetede sunulan haberler boyunca ilk defa göçmen evleri hakkında fiziksel betimlemeler bu haberde yer almıştır:

"... hepsi birer katlıdır, kırmızı kiremitli çadırları beyaz duvarları ve bahçeleri ile sıra sıra dizilen bu evler (...) bunların bazıları tek, bazıları çift kapılıdır. Çift kapılılar iki hane içindir. Her göçmen evi iki odalıdır. Biri oturmak biri yatmak içindir. Ayrıca evin arkasında göçmenin hayvanlarına mahsus bir ahır ve genelde dışarıdan yapışık muntazam yollu bir abdesthane, her evde bir bahçe içerisindedir" (Şevket Hıfısı Rado).

Köstenceden göçmen getirmek işi güçleşti
Vapurcular ücrete zam yapılmasını ve 10 milyon leyin alınmasının teminini istiyorlar

Köstenceden göçmen getirmek işi san san maddelerle çok ağırlaştırılmıştır. Çünkü bu nakliyat ücretine alın vapurcular, şimaliya kadar yapılabilecek işleri için alt paralarını Romanya bankasından çıkarılmadığını ileri sürerek bu suretle toplam 10 milyon leyin üzeri parasına çevrilmesi ay sonuna kadar temin edilemediği takdirde seferleri tatil edeceklerini hükümete bildirmişlerdir.

Bundan başka nakliyat mukavelesinin aktedildiği zamana göre ley fiyatının düşmesinden de

Köstence rakımında vapur bekleyenler arasında ugradıklarını, süfya başına 200 leyle bu işin yürütüleceğini iddia etmişler ve nakil ücretlerine yüzde 44 zam yapılmasını istemişlerdir.

[Devran 4 Eylül 1934'de]

18.07.1937 tarihli yazı dizisi “göçmenler neler söylüyor” başlığıyla yine Şevket Hıfı Rado tarafından yayımlanmıştır. Haberde Muradlı’da Atatürk’ün girdiği bir göçmen evden bahsedilmekte bu evin de Romanyalı bir göçmene ait olduğu bilgisi paylaşılmaktadır. Yazar o evin önüne dikilen bir abidenin üzerindeki dört satırı yazmaktadır: “Ey bahtlı göçmen, unutmaz 3 Haziran Yurdun en büyük insanı Konuk oldu evinize Sevgi sundu hepinize.” Evdeki göçmenler ise Atatürk’ün evlerine girdiği günün hatırasını şu şekilde anlatmaktadır:

“Atatürk tren den indi. Biraz yürüdüktan sonra çevik bir hareketle kenar demirinden atlayarak doğru evimize geldi, biz sevinçten ne yapacağımızı şaşırдық (...) Masanın üzerinde duran kitaplardan üç tanesini çekti, karıştırdı. Bunlardan biri arıcılığa, diğeri ağaç yetiştirmeye, üçüncüsü de tavuk yetiştirmeye aitti. Çok memnun oldu (...)”

ırılmışlerdi,
imparatoriçe Elisabeth,
doğurdu. Fakat doğum-
sada hümmâ nöbetleri

husanın sıhhatinden en-
ve kendilerini müht-
etten kurtarmak için
: bir gestâti esasın-
yaralandığına dair in-
Jozefe bir telgraf
tor zevcesini cıldıra-
le, keliğe düştü. Tel-
raf yağardı ve zev-
vaziyette bulundu-
hakikati kendisin-
zannederek bir gün
ve geldi.

adan Normandiye
ın teyzemin hün-
ş, aşığı İngiliz yüz-
bul etmişti. İmpa-
ye muvasalatından
doğan çocuğu şa-
bir köyde sütnine-
Fransuva Jozef,
meden zevcesini
maya döndü.

İN ÖLÜMÜ
senelerde Eliza-
bu aşk macera-
tı ve inziya ha-
: kardeş Bayve-
Ani ölümü, oğ-
eci âkibeti, im-
maceralarına
rakmamış idi,
1908 senesinde
ir İtalyan anar-
ri altında can

merasiminden
za Jozef beni
sterime mey-

eto köyünde
iç bir nişane
m ki, Eliza-
'sın... Fran-
ereden ha-
küçük Klö-
ilmiyorum.
stan sonra
lkıp Ame-

Edirneye göçmen geliyor

Bu mevsim Trakyada 5,000 göçmen daha iskân edilecek

Edirneye gelen Hasköy göçmenlerinden bir grup

Edirne (Akşam) — Geçen yıla nazaran bu yıl göçmenlerin mürettep yerleri Anadolu olduğu için nakilleri denizden yapılmakta ise de tek tük Mustafapaşa yolu ile de gelenler vardır. Edirnenin Karaağaç göçmen evinde bu göçmenlerin muameleleri yapılarak tren, otobüs ile mürettep yerlerine gönderilmektedirler.

Sihhat ve iktimal muavenet vekâletinin emri üzerine bu mevsimde Mustafapaşa yolile 5000 kadar göçmen getirilecektir. Bunlardan bir kısmı gelmeğe başlamıştır. Bugüne kadar göçmen evindekiler 200 ü bulmuştur. Bunlar Bulgaristanın Kızanlık, Karlova, Razgrad, Pravadi kasaba ve köylerindedir.

Akşam Kapukule kara yolu ile de Bulgaristanın Harmanlı kazası Nebi köyünden 48 arabadan mürekkep büyük bir kafil gelmiştir. Bu göçmenler beraberlerinde 102 büyük koşum hayvanı (inek, manda, öküz) ile 20 - 25 kadar küçük hayvan ile 300 koyun getirmişlerdir. Trakya umumi müfettişliği, vilâyet iskânı göçmenlerin işleri ile yakından alakadar olmaktadır. Pek yakında muameleleri bit-

rilerek beş on vagonla İstanbula sevk edileceklerdir.

Samsun ehli hayvan sergisi

Samsun (Akşam) — 28 tay ve kışrağın iştirak ettiği Samsun ehli hayvan sergisi iki gün devam ettikten sonra kapanmıştır. Açılma töreninde vali muavin, belediye reisi ve bir çok zevatla halk bulunmuş, pehlivan güreşleri yapılmıştır. Sergide en güzel hayvanlara 1240 lira mükâfat dağıtılmıştır.

Hapishaneden kaçan ruhsatsız ebe yakalandı

İzmir (Akşam) — Buldanda Der köyünde Fatma adında biri ruhsatsız ebelik yapmak ve bu suretle bir çocuğun ölümüne sebebiyet vermek suçundan tevkif edilmiş, fakat hapishaneden kaçmıştır. Uzun süren araştırmalardan sonra firarı ebe, Alaşehirde tutulmuştur.

Samsun kundura boyacıları

Samsun (Akşam) — Dağınık olarak şehirde dolayan ayakkabı boyacıları belediyenin emrile bir lüstr salonu açmağa mecbur edilmişlerdir Sandıklarla gezenlerden ceza alınmaktadır.

Yine Romanya'nın Koçmar köyünden gelen Raşid Koçan'a süreç ile ilgili şu bilgiyi aktarmıştır. "... bin kere şükrediyoruz. Bizim oradaki halimizi bilen bilir. Burada çok şükür mal mülk sahibi olduk. Gül gibi geçinip gidiyoruz. Bir evim, 20 dekar toprağım var. Allah devlete zeval vermesin." Göçmenler arasında süreçle ilgili aidiyetlik bağlamında farklı hikâyeler anlatana da rastlamak mümkün. Rado, 4.5. çeşmeden su almaktan dönen bir ihtiyar nineye "burada nasılsın?" diye sorduğunda aldığı cevap şu şekildedir: "Aslan gibi iki oğlumu Bulgarya'da kaybettim. Onları bu şanlı devlete asker veremediğim için ağlıyorum."

4.5. Ulus Gazetesi

Ulus gazetesi, 10 Ocak 1920 tarihinden beri Türkiye'de yayımlanan haftalık gazetedir. Ulus'ta Romanya göçmenleri ile ilgili verilen haberlerin sayıca fazla olduğu görülmektedir. İçerikleri diğer gazetelerle kıyaslandığında birbirine benzer oldukları görülmektedir.

Tablo 11. Ulus Gazetesi Haberleri Dağılımı 1

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
20.11.1935	Göçmenler	Sihhat direktörlüğünde yapılan toplantıda Trakya göçmenleri konuşuldu.
9.6.1935	Romanya'dan Gelecek Göçmenler	Göçmenleri getirmek için 2 vapurun yola çıktığından bahsedilmektedir.
15.6.1935	Romanya'dan Gelecek Göçmen Malları	Dobrica'dan gelecek Türklerin Türkiye'ye göç süreçlerinin yönetilmesi haberleştirilmiştir.
7.1K.1935	Göçmenlere ve Çiftçilere Dağıtılacak Yemeklik ve Tohumluk Buğday	Romanya'dan getirilen göçmenlere yapılacak yardımlardan bahsedilmektedir.
30.2K.1936	Her Göçmen Bir Ev Sahibi Olacaktır	Göçmen işini millî bir dava olarak ele alan Türkiye'nin süreci nasıl işlettiği haberleştirilmiştir.

3.2.1936	Başketbe Göçmen	F. Rıfkı Atay'ın Göçmen ve muhacir kelimeleri arasında yaptığı kıyaslama yazısıdır.
27.2.1936	Göçmenlere Tohumluk Dağıtılıyor	Göçmenlere dağıtılan tohumluklar haber yapılmıştır.
7.4.1936	Göçmenlere ve Muhtaç Köylüye Tohumluk	Göçmenlere yapılan buğday yardımlarından bahsedilmektedir.
14.4.1936	Romanya'dan Gelecek Yeni Göçmenler	Göçmenlerin taşınması için Deniz Ticaret Müdürlüğü ile görüşmeler başlamıştır.
21.4.1936	Gelecek Göçmenler	Göçmenlerin getirilmesi meselesi haber yapılmıştır.
21.4.1936	Gelecek Göçmenler	Göçmenlerin hafta sonundan itibaren getirilmeye başlanacağı haberleştirilmiştir.
21.4.1936	Trakya Göçmenlerine Toprak	Tapu Kadastro Müdürlüğü'nün toprak dağıtımında görevlendirilmesi haberleştirilmiştir.
29.4.1936	Göçmen İşleri	Romanya'dan gelecek göçmenlerin Köstence'de beklediği ve Türkiye'ye nasıl getirtileceği haberleştirilmiştir.
1.5.1936	Göçmenler Gelmeye Başladı	Göçmenlerin gelmeye başladığı haberi yapılmıştır.
29.5.1938	Göçmen İşlerimiz	Sıhhat Bakanı Refik Saydam'ın göçmenlerle ilgili yapılan 1 yıllık çalışmayı anlattığı toplantı haberleştirilmiştir.
19.6.1936	Muhacirlerin Getireceği Eşyalar	Muhacirlerin getireceği eşyaların durumları haberleştirilmiştir.
15.7.1936	Sıhhat Bakanlığının Bir Tebliği	Bulgaristan ve Romanya'dan getirilen göçmenlerin nerelere yerleştirildikleri haber yapılmıştır.

6.10.1936	Göçmen İşleri	Romanya ve Balkanlar'dan getirilen göçmen kabileleri haber yapılmıştır.
8.2K.1937	Göçmenlere Dağıtılan Tohumluk	Romanya ve Bulgaristan'dan gelen göçmenlere dağıtılan tohumluk haber yapılmıştır.
26.2.1937	Göçmen Yerleştirilme İşinde Göz Önüne Alınacak Bir Nokta	Prof. Dix'in göçmenlere yaptırılacak tarımla ilgili çözümler yaptığı köşe yazısının başlığıdır.
26.5.1937	Yurda Gelecek Göçmenler	İskân İşleri Genel Müdürlüğünün 1937 yılı içinde yurda getirilecek göçmenler için hazırlıklar devam etmektedir.
4.7.1937	Muhacirlere Verilen Muafiyetler	Finans Bakanlığının muhacirlere ve mültecilere verilen muafiyet haberleştirilmiştir.
16.8.1937	İskân ve Göçmen İşleri	Göçmenlerin iskân durumlarından bahsedilmektedir.

Tabloya bir bütün olarak bakıldığında buraya kadar kategorileştirilen haberlerin “Göçmen İşleri” başlığında Romanya'dan getirilen ya da getirilecek göçmenlerin süreçleri anlatılmıştır. Haberlerden bazılarının içerikleriyle ilgili olarak şu noktalara dikkat çekmek mümkündür. “Her göçmen bir ev sahibi olacaktır” başlıklı haberde, şimdilik 10.000 ev yaptırıldığını ve bu evlerinde planlarının tamamen hazır olduğundan bahsedilmektedir. Ayrıca göçmen işine millî bir dava olarak ele alan hükümetin ana yurda kavuşanların kendilerine ve vatana faydalı birer unsur olmalarını temin etmek için hiçbir fedakârlıktan geri kalınmadığının da bilgisi verilmektedir. Ayrıca göçmenlerin taşınması ve yerleştirilmesi işine sosyal bir iş olarak bakıldığını da yine aynı haberin detayında görebiliyoruz. Yine göçmenlerin taşınması ve yerleştirilmesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredildikten sonra mevcut idari ahlaka, işin sosyal mahiyetine uygun şekilde yapıldığı belirtilmektedir. F. Rıfki Atay, “Muhacir ve göçmen” başlıklı yazısında göçmen ve muhacir kelimesi arasında yeni Türkçe'ye göre kıyaslama yapmaktadır. Muhacir, Osmanlı İmparatorluğu'nun bozgunlarını hatıra getirdiğinden bahseden Atay, Cumhuriyet için göçmen, büyük nüfus politikasının parçası olduğundan söz etmektedir. Haberin detayında bir diğer önemli başlık ise Trakya'nın ekonomik kalkınması bakımın-

pasaport vizeleri biten ve hicrete hazırlanan kabileler doğruca Tuzla'ya getirilmektedir. Tuzla'ya gelen her kabileye ait şahıslara öncelikli sıhhi temizlikler yapılmakta ve eşyaları dezenfekte edilmektedir. Bu işlemlerden sonra Tuzla'ya memur edilen sari hastalıklar kontrolden geçen göçmenler eğer lüzum görülürse Haydarpaşa hastanesine sevk edildiği görülmektedir. Göçmenlerin bütün işleri Kızılay tarafından yapılmaktadır. Peki, göçmenler nereye yerleştirildi. Haber yayın tarihine kadar Bulgaristan'dan 363 evde 1402 muhacir, Edirne ve Kırklareli yoluyla huduttan girmişler ve önce İstanbul'a oradan da Tuzlaya gönderilmiştir. Bunlar 2 defa vapur ile 1039 evde 3743 nüfus Romanya muhacir Köstence ve 3444 evde 1386 nüfus Bulgaristan muhaciri Varna Burgaz'dan doğruca Tuzla'ya gönderilmiştir. Tuzla'ya gelen bu kabilelerden 175 evde 711 nüfus Romanya muhaciri, Tokat vilayetine ve 418 evde 1640 nüfus Romanya muhaciri Yozgat'a, 160 evde 640 nüfus Kayseri vilayetine, 157 evde 661 nüfus Bulgaristan muhaciri Kayseri'ye, eşya ve arabaları ile birlikte gönderilmiştir. Geride kalanlar ise her gün parti yollanacaktır. Diğer iskân yerleri, Tokat, Yozgat vilayetinin mürettebatı bitirildiğinden Kayseri ve Çorum vilayetlerine sevkiate başlanmış ve iskân yeri olarak ayrılan Niğde, Konya, Bolu, Bilecik vilayetlerine sevkiate ise henüz başlanmamıştır. Ayrıca muhacirlere yemeklik ve tohumluk buğday istasyondan çıkar çıkmaz kendilerine teslim edilecektir. Ayrıca yola çıkan kabileleri müfettişler takip etmektedir.”

Bulgaristan ve Romanya'dan alınması gereken 25.000 muhacirden birinci parti olarak gelenler Tokat, Kayseri, Yozgat, Çorum, Bilecik, Konya ve Niğde vilayetlerine yerleştirilen muhacirlerin dağılımı şu şekilde; Tokat Merkez: 60 hane Romanyalı, 60 hane Bulgar toplamda 120 hanede 536 kişi; Tokat Niksar: 20 hane Romanyalı, 20 hane Bulgar toplamda 40 hanede 144 kişi; Tokat Erbaa: 75 hane Romanyalı, 75 hane Bulgar toplamda 150 hanede 595 kişi; Tokat vilayetinde 350 evde 1434 kişi; Artuva kazasında: 20 Romanyalı, 20 Bulgar toplamda 40 hanede 159 kişi; Kayseri merkez kazasında 50 hanede 219 Bulgaristanlı, Develi kazasında 136 hanede 592 Bulgaristanlı, Pınarbaşı kazasında 597 hanede 2477 Bulgaristanlı, Bunyan kazasına 100 hanede 415 nüfus Bulgaristanlı, bu suretle gönderilen göçmen miktarı 883 hanede 3703 nüfus muhacir sevk edilmiştir. Yozgat merkez kazasına 200 hanede 777 Romanyalı ve 48 hanede 226 Bulgaristanlı 248 hanede 1003 kişi; Boğazlıyan kazasına 131 hanede 611 Romanyalı, Sorgun kazasına 70 hanede 263 Romanya ve 18 evde 56 Bulgaristanlı olmak üzere 88 hanede 319. Akmadeni kazasına 80 ha-

nede 295 Romanya muhaciri ki bu vilayete 501 hanede 1946'sı Romanyalı ve 66 hanede 282 Bulgaristanlı olmak üzere toptan 567 hanede 2228 nüfus sevk edilmiştir. Çorum'un Alacadağ kazasında 299 hanede 1152, Sungurlu kazasına 9 hanede 29 nüfustan ibaret olmak üzere Ceman yakın, Çorum vilayetine bu 2 kazasına 308 evde 1181 nüfus Romanya muhaciri sevk edilmiştir. Bilecik merkez kazasına 5 hanede 25, Bozüyük kazasında 34 hanede 135, Söğüt kazasında 7 hanede 28, İnönü'de 5 hanede 15 olmak üzere 51 hanede 203 nüfus Romanya muhaciri sevk edilmiştir. Konya vilayeti Akşehir kazasında 245 hanede 1011'i Romanyalı 149 hanede 621'li Bulgaristanlı olmak üzere 394 hanede 1632, Çorum kazasında 195 hanede 820 Romanya muhaciri.

Tablo 12. Ulus Gazetesi Haberleri Dağılımı 2

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
11.9.1937	Göçmen İşleri	Göçmenlerin iskân durumları ile ilgili detaylar verilmektedir.
1.12.1937	Trakya'ya Gelen Göçmenler	Romanya'dan memleketimize yapılan göçmen sevkiyatının sona erdiğinden bahsedilmektedir.
25.3.1938	Göçmenlere Çift Hayvanı Dağıtılıyor	Haberde Romanyalı ve Bulgaristanlı göçmenlere dağıtılan hayvanlardan bahsedilmektedir.
30.8.1938	50.000 Göçmen Daha Ev Sahibi Oldu	Göçmenler için yapılan evler ve mahallelerden bahsedilmektedir.
24.7.1935	Göçmenler Gelirken	Yaşar Nabi Nayır'ın göçmenlerle ilgili köşe yazısı yer almaktadır.
27.11.1935	2900 Göçmen Daha Gelecek	Cumhuriyet vapurunun Köstence'ye yapacağı sefer haberleştirilmiştir.
24.11.1935	Bütün Güçlükleri Yeneceğiz	Göçmenlerin tamamının bir an önce iskân ettirilip rahat ettirileceği haberleştirilmiştir.
31.8.1935	Göçmenlerin Malları	Bakanlar kurulundan çıkan Türk göçmenlerinin vergiden muafiyetleri haber konusu yapılmıştır.

10.7.1935	Gelen Göçmenlerin Sayısı	Haberde son 1 ay içerisinde gelen Romanya göçmenlerinin sayısal dağılımlarından bahsedilmektedir.
23.7.1935	2000 Göçmen Yurdumuza Geldi	Göçmenlerin derhal yerleştirilmeleri gerektiği haberleştirilmiştir.
14.7.1935	Romanya'dan Gelecek Göçmenler	Romanya göçmenleri ile ilgili genel durum hakkında bilgilendirme yapılmıştır.
18.11.1934	Romanya'dan 1800 Göçmen Daha Geliyor	Romanya'dan gelen göçmenlerden bahsedilmektedir.

25.000 göçmenin geldiği bilgisine rastlanılan haberlerin birisinde, bu göçmenlerin 15.000'e yakını gelmiş, gelenlerin 3500'ü Urla iskân kampında Ege mıntıkasına, 5100'ü Tuzla kampından Anadolu'nun muhtelif vilayetlerine, Marmara Ereğlisi kampında 3500'den fazla göçmen Trakya ve civarına sevk edilmiştir. Ayrıca haberin yapıldığı ay içinde kalan 10.000 göçmenin de Türkiye'ye gelmiş ve yerlerine sevk edilmiş olacaklarından bahsedilmektedir. Ayrıca B. Çekmece civarına da göçmen ailesi yerleştirilmesi düşünülmektedir. Çekmece zengin zirai istihsal merkezi ve ihraç iskelesi olduğu göz önünde tutulursa 10.000 göçmen ailesi orada rahatlıkla yaşayabilir. Bulgaristan ve Romanya'dan gelenler, yurttan 40.000 göçmen var. Bu göçmenlerin çalışkan insanlar olduklarından bahsedilmektedir. Bu göçmenlere yerleştirildikleri mıntika dâhilinde arazi ve fenni ziraat aletler dağıtılmıştır. Ayrıca "bu çalışkan vatandaşların gittikleri bölgelere örnek davranışlar sergilediklerinden" bahsedilmiştir. Türk köylüsüne "fenni ziraat aleti kullanmayı öğretmekte ve onlardan elde edilen faydayı canlı misal halinde" göstermektedirler. Aynı kaygıyı taşıyan yerliler göçmenlerden bir an önce faydalanmak istemektedirler.

GÖÇMEN İŞLERİMİZ

Sıhat Bakanımız Dr. Refik Saydam bir yıllık çalışma programını anlattı

Sıhat bakanımız Dr. Refik Saydam, kendisinden göçmen işleri hakkında salûmat rıca eden bir arkadaşımıza sunları söylemiştir:

Sıhat Bakanı Dr. Refik Saydam

“— Bu sene getireceğimiz ve kabul edeceğimiz muhacirden birinci devreye müretteb olan beş bin Bulgaristan ve altı bin Romanya göçmenleri Varna, Burgaz ve Köstence limanlarına yolla-

nan ve iskân idaresince kiralanan vapurlarla getirilmektedir.

Muhacir muameleleri ve pasaport vizeleri bitirilen ve hicrete hazır bulunan kabileler, Roamnya ve Bulgaristana gönderdiğimiz iskân memurları ve mahallî konsolosları marifetiyle sevk muamelesine tâbi tutularak vapurlara bindirilmekte ve bu vapurlar doğruca Tuzlaya girmektedir.

(Sonu 2. inci sayfada)

LEH DIŞ BAKANININ

BELGRAD YOLCULUĞU:

B. Bek Prens Pol tarafından kabul edildi

50.00 göçmen daha ev sahibi oldu başlıklı haberde bir göçmen ailesinin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve modern bir tarzda yapılan bu evlerin her birinde büyük bir oda bir hol bir mutfaktan ve ahırdan oluşmaktadır. Evler bir dönüm arsa üzerine yapılmıştır. Evlerin ortasında bir cumhuriyet

meydanı, bir anıt yeri, birde mektep için arsa ayrılmıştır. Göçmenler gelirken başlıklı köşe yazısında Yaşar Nabi Nayır, göçmenlerle ilgili şu bilgilere değiniyor. Üzerinde doğdukları büyüdükleri, gülüp ağladıkları, seviştikleri topraklardan bir daha dönmek üzere ayrılmış uzaktan duydukları ana yurdun çağrısına uyarak göçmenin ana yurda dönmenin karışık hislerini hüznün ve sevinçleriyle dolu olarak geldiklerinden bahsedilmektedir. Türlü ekonomik sıkıntılar, yoksulları, aşağılanmalar içinde yıllar yılı yaşarken, her şeyden çok özledikleri Türkeli ve şefkati ile buluşmaktadırlar. Ayrıca hiçbir şeyin onlara yaşadıkları ülkede yabancı bir unsur sayılmak kadar ağır gelmemiştir. Kendilerinden olan bir ulusun arasına karışmak, kendilerinden olan topraklarda yaşamak için oba oba, köy köy yola dökülmüşlerdir. Göçmenlerin yerleştirildiği yerler hükümetçe ayrıca halk evlerinde sıkı çalışmalarla yapılmaktadır: “Ana kartal yaralı yavrusuna daha büyük bir şefkat gösterir!”

şeyen yıl-
yıl da
dirlğine

ek yolu;
sa yarar
lacaktır.
e ve bir-
zün bir
de de bir

kazanır-
yatırır-
atırıpta
se dev-

un bü-
niz bir

VAL

emane-
pılacak
sa şart
ektir.
cuma
tır.

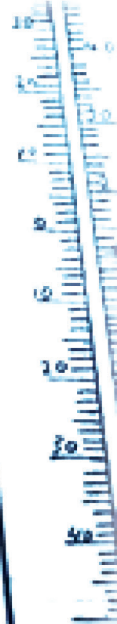
Romanya anlaşmadan memnun

Bükreş, 9 (A.A.) — Roma'dan gelen duyumlara geniş bir yer ayıran gazeteler, elde edilen anlaşmayı Avrupa barışının pekiştirilmesini geniş ölçüde kolaylaştırmaya matuf yeni bir hâdise olarak karşılamaktadır.

Yarı resmî Viitorol gazetesi, fransız - italyan görüşmelerinin pek çok memnuniyet verici bir sonuçla bittiğini, çünkü Avrupa'da huzurun daha iyi garanti altına alınmış olduğunu bildirdikten sonra bu anlaşmaların Romanya ve küçük anlaşmanın genel görüşlerine uygun olduğunu kaydetmektedir.

Universal gazetesi, Romadaki hususi muhabirinden aldığı uzun bir telgrafta anlaşmanın, fransız - italyan yaklaşmasından başka, barış muahedelerine dayanan Avrupa düzeninin İtalya tarafından

(Sonu 2 inci sayfada)

Ort
lerine
mak

4.6. Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet gazetesi, Türkiye'nin en uzun süreli yayın yapan gazetelelerinden birisidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında kamuoyunun bilgilendirmesinde baskın bir rol üstlenmiştir. Öyle ki önceki gazetelerle kıyaslandığında Romanya'dan gelen göçmenlerle ilgili en fazla haberi Cumhuriyet gazetesinin yaptığı görülmektedir. Ayrıca diğer gazetelerle kıyaslandığında verilen haberlerde göçmenlerin toplumsal etkileşimleriyle de ilgili detaylı haberler yer almaktadır.

Tablo 13. Cumhuriyet Gazetesi Haberleri Dağılımı 1

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
10.7.1934	50.000 Muhacir Gelecek	Haberde muhacirlerin iskânları konusunda alınan tedbirlerden bahsetmektedir.
11.8.1934	Memlekete Muhacir Akımı	Haberde gelecek muhacirlerle ilgili temel bilgiler verilmektedir.
22.08.1934	Bulgaristan'dan Romanya'ya Kaçan Türkler, Türkiye'ye Gelmek İstiyor	Bulgaristan'dan kaçan Türklerin de Türkiye'ye gelebilmek için Romanya'ya sığındıkları görülmektedir.
28.8.1934	Muhacir Akımı Başladı	Sırbistan ve Romanya'dan gelen muhacirlerden bahsedilmektedir.
9.9.1934	Romanya'dan 110 Muhacir Geldi	Romanya'dan gelen muhacirlerin Trakya'ya yerleştirileceğinden bahsedilmektedir.
3.1K.1934	Köstence'den Muhacir Akını	Romanya'dan gelen muhacirlerin Türkiye'ye gelme sebepleri haber yapılmıştır.
1.5.1934	İskân İşleri	Romanya'dan gelen muhacirlerin iskânları haber yapılmıştır.
5.5.1935	Gümrüklerde	Göçmenlerin yanlarında ne kadar eşya getirecekleri ile ilgili haber yapılmıştır.

23.4.1935	Göçmen Akımı Tekrar Başlıyor	Romanya'dan gelecek göçmenlerin sayılarıyla ilgili bilgiler paylaşılmıştır.
3.7.1935	Bu Sene Romanya'dan 30.000 Göçmen Gelecek	Romanya'dan gelecek göçmenlerin göç için yaptıkları hazırlıklar haber yapılmıştır.
9.7.1935	Romanya'dan Gelen Göçmenler	Romanya'dan gelen göçmenlerin Çanakkale'ye iskân edilmesi süreci haber yapılmıştır.
13.7.1935	Romanya'dan Bir Ayda 35.000 Göçmen Gelecek	Haberde göçmen evleri hakkında bilgi verilmektedir.
16.7.1935	Romanya'dan Türklerin Bırakacağı Emlak	Romanya'daki Türklerin emlakları ile ilgili alınması gereken tedbirler haber yapılmıştır.
21.7.1935	Yeni Vatandaşlar	Romanya'dan yeni göçmenlerin geleceği haber yapılmıştır.
28.7.1935	Romanya'dan Göçmenler	İçişleri Bakanı'nın göçmenlerle ilgili açıklamalarına yer verilmiştir.
9.8.1935	Romanya'dan Gelen İrkdaşlarımız	Romanya'dan gelen göçmenlerle ilgili olarak genel bir değerlendirme bilgisi paylaşılmıştır.
4.9.1935	Romanya'dan 3000 Göçmen Gelecek	Göçmenleri taşıyan vapur şirketleriyle ilgili yaşanan sorunlar haber konusu yapılmıştır.
11.9.2935	30.000 Göçmen	Romanya'dan gelen göçmenlerle ilgili sayısal bilgiler paylaşılmıştır.
12.9.1935	Göçmen İşleri	Kazım Dirik'in göçmenlerle ilgili yaptığı çalışmalar haber yapılmıştır.
13.9.1937	Trakya Göçmen Yerleştirme	General Kazım Dirik'in Trakya'ya yerleştirilen göçmenlerle ilgili verdiği bilgiler haberleştirilmiştir.

26.9.1935	Göçmen Taşıma	Armatörlerin göçmenlerin taşınması ile ilgili şikâyetleri haber yapılmıştır.
8.2K.1938	Göçmenler Bugün Sevk Ediliyor	Çorlu'ya iskân edilecek göçmenlerin bilgisi paylaşılmıştır.
3.3.1937	İzmit'te Göçmen Balıkçılar İçin Evler Yapıldı	Şehirde iskân edilen göçmenler arasında balıkçı olanlara özgü evler yapıldığı aktarılmaktadır.
19.9.1938	Romanya ve Bulgaristan'dan Bu Sene 22.000 Göçmen Getirilecek	Romanya'dan gelecek göçmenlerle ilgili bilgiler haberleştirilmiştir.

Tabloya bakıldığında genel olarak Cumhuriyet gazetesinde verilen haberlerde “göçmen” ve “muhacir” kelimesinin çok sık kullanıldığı görülmektedir. Diğer gazetelerde haberlerin verilme biçimleriyle Cumhuriyet kıyaslandığında Romanya göçmenlerinin yaşadıkları problemlerin daha görünür olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle göçmenlerin taşınması sürecinde vapur şirketleriyle yaşanan anlaşmazlıklar veya problemler, gazetede kendisine geniş bir yer bulmuştur. Bir diğer önemli noktalardan birisi ise Türkiye Cumhuriyeti'nin göçmenlere yetemediğini gösteren durum olarak karşımıza çıkan Bulgaristan'a ve Romanya'ya artık göçmen göndermemeleri gerektiği bildirimleri de gazetede kendisine yer bulmuştur.

Memlekete muhacir akını
**Bu sene Balkanlardan
50,000 kişi gelecek**

Muhacirlerin mühim kısmı Trakya'ya iskân edilecektir, Türkiye'ye şarktan da hicret başladı

Memleketimize akın akın gelmekte olan muhacirlerden bir grup

Muhacir iskânı meselesi mühim bir ekil almağa başlamıştır. Yeni iskân kanununun tatbiki üzerine bu sene memleketimize Balkan memleketlerinden 0,000 kişinin gelmesine intizar edilğini yazmıştık. Filhakika bu hicret ufk, ufak partiler halinde vukua gelmektedir. Gens bu sure'le geçen sene yalnız İstanbul yolu ile memleketimize 0,000 den fazla muhacir gelmiş bu -

mı birinci müfettişlik muntakası olan Diyarbelkire sevk edilmişlerdi. Kâfi miktarda tahsisat olmamasından ve Trakya'da ikinci umum müfettişlik ihdas edilmiş bulunmasından dolayı bundan sonra gelecek muhacirlerden iskân hak kın; talep edenler olursa bunlar Trakya'ya sevk edileceklerdir. Son günlerde gelenler bu muntakalara sevk edilmektedirler.

Haberlere bir bütün olarak bakıldığında “göçmen akını tekrar başlıyor” ifadelerinin kullanıldığı haberler Romanya’dan gelen göçmenlerin uzun bir süredir Türkiye’ye gelme çabalarını yansıtmaktadır. Ayrıca aynı dönemde sadece Romanya’dan değil Balkanlar’daki diğer ülkelerden de Türkiye’ye doğru göçler gerçekleştiği görülmektedir. Gazetede zaman zaman Romanya’dan gelen göçmenlerin dahil edildiği haberlerde “Balkanlar’dan gelen göçmenler” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Haberlerde muhacirlerin söylemleri olarak yansıtılan ifadelerden birisi “Türk gibi yaşamak için Türkiye’ye gidiyoruz” biçimindeki kullanımlardır. Adı geçen haberlerden bir tanesinde “3.000 halis Türk’ün anavatana gelme sebepleri” şeklinde bir ifade göze çarpmaktadır. Yıl kıyaslaması yapan kimi haberde “geçen yıl gelenlere göre bu yıl ki göçmen-

ler daha fazla göç etmek arzusu içindedirler” şeklinde kullanımlar mevcuttur. Haberlerin birkaç tanesinde “yeni vatandaşlar” ibaresine rastlanmış olması göçmenlere yüklenen misyonu da göstermesi bakımından dikkate değer bulunmuştur. Aynı şekilde “Romanya”dan ana yurda gelecek ırkdaşlarımız” ifadesinin de sıklıkla karşımıza çıktığı görülmektedir.

Köstenceden muhacir akını

47

‘Türk gibi yaşamak için Türkiyeye gidiyoruz!,,

Romanyadan yola çıkan 3000 halis Türk; ana vatana hicretleri sebebinin böyle anlatıyorlar!

Muhabirimizin aldırduğu resimlerden: Köstencede vapur bekleyen bir muhacir kümesi...

[Birinci sahifeden mahabir]

“da gördüğüm Delorman Türkleri idi. Hepsini ana vatana kavuşmak hasretinde işlerini bir an önce bitirmeye savsıyorlardı. Kendilerinde sıfır muhacir manzarasından ziyade, dinç, kuvvetli, fakat çektikleri meşakkatten bükümş, yolları sürünmekten yorulmuş bir hal göze çarpıyordu. Yanlarına yaklaşıp derdlerini sordum. Yerlerini, yurdlarını bırakarak Türkiyeye koşmalarının sebeplerini anlamak istedim. Etrafımda hemen halka oluverdiler.

Eski Rumeli akınlarımızda dünderlik eden, yani ordularımızın, en gerilerinde çarpışanların çocukları olan bu halis Türklerin yüzlerinde, kahraman dedelerinden aktığı geldikleri ne açık okunuyordu.

Rumeliye bıraktığımız Türkler, memleketimiz için büyük derd teşkil etmekte devam ediyor. Çünkü, bu zavallılar, kaldıkları memleketlerde, teessürle kaydetmek mecburiyetindeyiz ki, o memleketlerin diğer evlâdları gibi iyi muamele göremiyor. Bilhassa Bulgaristan Türklerinin acıklı ve perişan vaziyetlerini anlatmakla bitirebilmek imkânı yoktur. Bulgaristanda kalmak felâketine uğramış Türk, hele Balkan Harbinden sonra, sefalette başlayıp ölümden biten bir işkence cetvelinin bütün derecelerini geçirmiş bulunuyor. Romanyadaki kan kardeşlerimize gelince bunların vaziyetlerini Bulgaristan'dakilerle mukayese etmeğe tabii imkân yoktur. Çünkü Romanya hükümeti, bütün ekalliyetlere karşı olağanüstü müsamahalı davranıyor, Bulgarlığı gibi, Türk ekalliyetine karşı da istanda yapıldığı gibi mekteplerine işliyor, Bulgaristanda tatbik edilen

Muhabirimizin resimlerinden: Muhacir bir Türk kadını Köstence rıhtımında eşyalarıyla birlikte...

kolları için bir parça toprak, ama öz vatan toprağıdır. İşlerinde yalnız çiftçi değil, arabacı, demirci, duvarcı, doğramacı, dokumacı gibi san'at ehli de vardır. Bugün rıhtımda, muhacirlerin başında, kendilerini baba gibi vapurlara yerleştirmeye çalışan bir ihtiyaçtır, yerlerini, yurdlarını bırakarak nice gün Türkiyeye gitmek istediklerini sorduğum zaman:

«— Türk gibi yaşamak istiyoruz da onun için Türkiyeye gidiyoruz!»

Cevabını verdi. İşte bu kısa, fakat

Daha önceki gazetelerde rastlanılan Kazım Dirik isminin Cumhuriyet gazetesinde sunulan göçmen haberlerde sıklıkla karşımıza çıktığı görülmektedir. Kazım Dirik, Trakya Genel Enspektörü veya General şeklinde iki sıfatla kullanılmaktadır. Kazım Dirik, 1881 yılından Manastır doğumlu bir askerdir. Kazım Dirik'in de bir göçmen olması ve Balkanlar'ı oldukça yakından tanımaktadır. Bu nedenle Trakya'da bulunduğu sırada göçmenlerle çok yakın temaslar kurmuştur. Dirik'in de görev aldığı umumi müfettişlikler hükûmet adına bölgelerdeki memurların denetimini, halk ve hükûmet arasındaki iletişimi, kanunların ve tüzüklerin uygulanıp uygulanmadığının denetimi vb. gibi görevleri yerine getirmekle sorumludurlar⁷. Kazım Dirik'in göçmenlerle ilgili temel bilgilendirmelerinin sık sık Cumhuriyet gazetesine gündem konusu olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Cumhuriyet Gazetesi Haberleri Dağılımı 2

Tarih	Haberin Başlığı	İçerik
5.11.1935	Köstence'de Vapur Bekleyen Göçmenler	Köstence'de bekleyen göçmenlerin bir an önce ülkeye getirilmeleri konusu haber yapılmıştır
9.11.1935	Romanyalı Göçmenlerin Vaziyetleri Çok Fenalaştı	Romanyalı göçmenlerin gittikçe zorlaşmaya başlayan göç süreçleri haber yapılmıştır.
19.11.1935	Göçmen Naklinin İç Yüzü Sanıldığından Daha Acı	Romanyalı göçmenlerin getirilmesinde yaşanan problemler haberleştirilmiştir.
12.11.1935	Göçmen Nakline Son Veriliyor	Türkiye'nin Romanya ve Bulgaristan'a artık göçmen göndermemesi konusunda verdiği bilgi haberleştirilmiştir.
13.11.1935	Gemi Bekleyen Göçmenler	Köstence limanında sevk edilmeyi bekleyen göçmenler haberleştirilmiştir.

7 Kazım Dirik ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Yeliz Batı, **General Kazım Dirik ve Trakya Umum Müfettişliği**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Edirne, 2008.

14.10.1935	1800 Göçmen Henüz Trakya'ya Gönderilmedi	Bursa ve Nazım vapurunun göçmenleri almak için Köstence'ye doğru yola çıktığı aktarılmaktadır.
16.11.1935	Göçmen Nakli Bütünü Karşıyor	Göçmen taşıma işinin vapurların paralarını alamadıklarından dolayı iyice zorlaştığı haberleştirilmiştir.
21.11.1935	2000 Göçmen	İstanbul'a yerleştirilecek göçmenler haber yapılmıştır.
22.11.1935	Göçmenlerin Nakline Kat-i Karar Verildi	Romanya'dan göçmen getirme işinin sürdürüleceği bilgisi paylaşılmıştır.
23.11.1935	Göçmen Nakli	Vapur sorununun hala çözülemediği anlaşılmaktadır.
3.1K 1935	6-7 Bin Göçmen Bekleniyor	Köstence'den getirilecek göçmenler haber yapılmıştır.
17 1K 1935	Romanya'da 6000 Göçmen Yersiz Yurtsuz Kaldı	Ana yurda getirilen göçmenlerin bir an önce iskân edilmeleri haberleştirilmiştir.
30.3.1936	Bu Sene Göçmenler	Bükreş Büyükelçisi'nin göçmenler için yaptığı çalışmalar haberleştirilmiştir.
12.4.1936	Romanya'dan 15.000 Göçmen Geliyor	Romanya'dan gelecek göçmenler sayısal olarak haberleştirilmiştir.
20.04.1934	Romanya'daki İrkdaşlarımız Hicrete Hazırlanıyor	Romanya'dan gelecek göçmenler haber yapılmıştır.
5.5.1936	Dün Romanya'dan 1600 Göçmen Geldi	Romanya'dan gelecek göçmenler haber yapılmıştır.
6.5.1935	Romanya'dan Gelecek Türkler	1936 yılından Romanya'dan gelecek olan Türklerin ilk kfilesinin gelişi haberleştirilmiştir.

28.5.1936	Göçmenlerimiz	Hamdullah Suphi Tanrıöver'in göçmenlerle ilgili yaptığı açıklamalar haberleştirilmiştir.
4.11.1936	Romanya'dan Gelecek Muhacirler	Yapılan anlaşmaya istinaden gelemeye başlayacak yeni göçmenler haberleştirilmiştir.
11.2K.1936	Romanya'dan Gelen Kardeşlerimiz	Beş sene içerisinde bütün Türklerin Romanya'dan nakledileceği aktarılmaktadır.
23.1K.1936	Göçmen Evleri	Romanya'dan gelecek göçmenlerin orada bıraktıkları mal, mülk ve para haberleştirilmiştir.
4.5.1937	İskân İşleri	Göçmenler için yapılan evlerden bahsedilmektedir.
23.5.1937	Muhacir Nakliyatı Yakında Başlıyor	Göçmenler gelmeye devam etmektedir
15.6.1937	İskân İşleri	Romanya ve Bulgaristan'dan başlayacak muhacir sevkiyatından bahsedilmektedir.
18.7.1937	Romanya'dan Gelen Göçmenler	Göçmen nakliyatının yeniden başlayacağı haberleştirilmiştir.
13.10.1937	Muhacir Meselesi	Muhacirlerin Türkiye'ye gelmemeleri gerekliliği haberleştirilmiştir.
1.2K.1938	1699 Göçmenin Çektikleri	Göçmenlerin yaşadıkları sıkıntılar haberleştirilmiştir.

Cumhuriyet gazetesinde diğer gazetelere kıyasla Romanyalı göçmenlerle ilgili sevk ve iskân sürecinde karşılaşılan olumsuzluklar aktarılmıştır. Örneğin “Romanyalı göçmenlerin vaziyetleri çok fenalaştı” başlık haberin detaylarında bu noktalar karşımıza şu şekilde çıkmaktadır. Köstence’de bekleme sürecinin göçmenler için yıpratıcı olduğundan bahsedilmektedir. Göçmenlerin mal satma ve pasaport işleri ile ana vatana nakil işleri güç yürümektedir. Haberde Trakya Genel Enspektörü General Kazım Dirik’in yaptığı son Ankara seyahatinde göçmenler için kararlaştırılan tedbirler henüz uygulanmaya

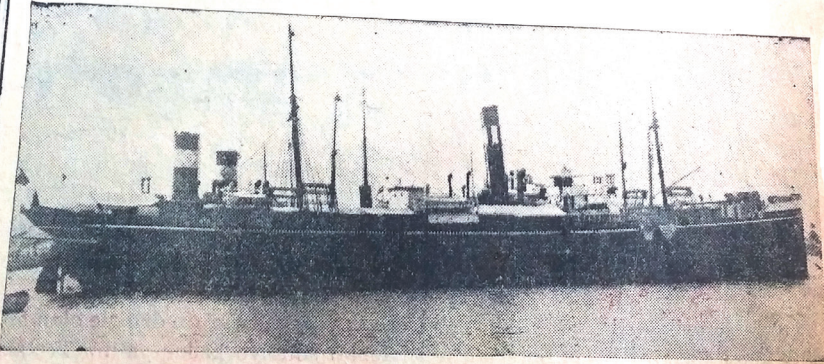
başlamadığı bildirilmektedir. Köylerden inen binlerce göçmen rıhtım üstünde açıkta kaldığı, bu yüzden mevcut vapurların masrafları zarar olduğu belirtilmektedir. Öyle ki rıhtım göçmenlerle dolu olduğu halde Bursa vapuru boş beklemiştir. Pasaport işlerinin yavaş gidişinden Romanya gazeteleri de bu durumdan şikâyetçi olduğu görülmektedir. Zorlukları anlatan bir diğer örnek haber ise “Göçmen naklinin iç yüzü sanıldığından daha acı” başlığıyla gözümüze çarpmıştır. Haberin detayları şöyledir:

uenuz ta-
ğetimdeki
yazıyor.
.....
anya
le
Elçisi
baya -
tarafın-

Bu sene Romanyadan 30,000 göçmen gelecek

(Arkası 8 inci sahifede)

Romanya, bunlara toplu pasaport verilmesini kabul etti. 7,200 kişi daha geçen seneden mallarını satarak göçe hazırlandılar

Köstencede yurddaşlarımızı bekleyen Nâzım vapuru

Bükreş (Hususî) — Bu yıl Romanyadan ana vatana 30,000 göçmen gidecektir. Şimdiye kadar göç için konsolosluga müracaat edenlerin adedi tahminen 26,270 kişiyi bulmuştur. Bunlardan 7262 soydaşımız daha geçen yıldan

mal ve mülklerini satmışlar ve göçe hazır bir durumdadırlar. Geri kalan 19,008 soydaşımız da ekinlerini topladıktan sonra, yani sonbaharda göç edebileceklerdir.

(Arkası 7 nci sahifede)

“Biz denizde göçmenler rıhtımda günlerce beklediğimiz oluyor. Bir armatör; bu il zannedildiğinden çok daha önemli ve acıklıdır. Bu yıl göçmenlerin taşınması için beş vapur tahsis edilmiştir. Bunlar Nazım, Bursa, Adana, Adnan ve Hisar vapurlarıdır. İşler ters gittiği için sevkiyat olmadı. Bize Köstence'ye gidin dediler. Gittik rıhtımda binlerce göçmen bekliyordu. Muameleler bir türlü bitmediği için hareket edemiyorduk. Bu yüzden boş yere bekledik. Bazen göçmenlerin pasaport muameleri bitmiş oluyor. Trakya'daki yerleri hazır olmadığından oradan emir gelmedikçe hareket edemiyorduk. Göçmenlerin indirilmesi intizamla yapılmıyor. Binlerce göçmen bir anda rıhtıma iniyor. Muameleler bitince rıhtımda bekliyorlar. Vapurlar yetmeyince ecnebi vapuru kiralanmasına hayret ediyorlar. Köstence'ye üç günde iki vapur gidip gelebilir. Memlekete gelen ırkdaşlar fedakârlık yapmışlardır. Teşkilat göçmenler için yaptığı masrafı armatörlere yıkmaya çalışıyor. Böyle giderse hiçbir Türk vapurcusu bu şeriat içinde çalışmaya devam edemeyecektir. Bursa vapuru dün 900 göçmen getirmiş öğleden sonra bunlar Gelibolu'ya getirilmiştir. Nazimiye vapurun bu şartlar altında göçmen getirmesi beklenemez.”

Bir diğer sorunun ise muhtemelen Türkiye Cumhuriyeti hükûmetinin göçmenlerin iskânına yetişemediğine binaen “göçmen nakline son veriliyor” başlıklı haberlerdir. Bu başlıklı haberlerde hükûmetin Bulgaristan ve Romanya'dan pasaport verilmemesini istediği göze çarpmaktadır. 1699 göçmenin çıktıkları başlıklı haberdeki detaylar ise şu şekildedir:

“Bir ay Köstence'de vapur beklediler. Karakışta Karadeniz de seyahat ettiler. Şimdi ise sevk edilmeyi bekliyorlar. Nazım vapuru ile gelen bu Silistreli göçmenlerin bir kısmı Sirkeci göçmen evinde bir kısmı da vapurlarda kışın bu soğuk günlerinde Trakya'ya sevk edilmeyi bekliyor. Mevsim gelmiş olduğundan bunlar kışı geçirmek üzere Silivri, Çatalca ve Çorlu'da muvakkaten metruk evlere yerleştirilecektir. İstanbul'dan ilk kafilе yarın Trakya'ya yol alıyor. Harcayacak paraları kalmadığından zor durumdadırlar. Geçen sene göçmen kafilésinin sonu 2. Teşrinde alındığı halde, bu yıl 2. Kanuna kalışının sebebi ne olabilir. Göçmenler şöyle diyor, bize verilen hareket emri üzerine tarlalarımızı eşyalarımızı ve evlerimizi bırakarak nice nice zamandır yana yana hasretini çektiğimiz ana vatana kavuşma sevinci içinde bayramı bile beklemeden arife sabahı Köstence'ye doğru yola çıktık. Oraya varınca baktık vapur yok mecbur hanlara yerleştik. İki güne kadar vapur gelecek diyorlardı

ama biz sabırsızlıktan çatlıyorduk. Bir hafta oldu, 15 gün oldu tam bir ay bekledik nihayet Nazım vapuru geldi bizi o kararsızlık içindeki cehennem azabından kurtararak ana vatana ulaştırdı. Ve gülüşerek ilave ediyorlardı. 1699 kişiyiz. Vapurda bir yavrucak rahmet-i Rahman'a kavuştı. Çok üzüldük, amma Allah'ın büyüklüğüne bak üç saat sonra gene vapurda bir yavrumuz dünyaya geldi. Böylece anayurda yine tam bir şekilde girdik. Bu tertemiz sevinç içindeki kardeşlere bakarken üzüle üzüle kendimize sormadan yapamıyoruz. Bu kişiler aylar önce her muamelesi ikmal edilmiş olan bunları kış bastırmadan sevk etmek mümkün değil miydi? Hele 1 ay önce Köstence hanlarında ha geldi ha gelecek diye vapur beklemenin manası nedir?"

Ancak kuşkusuz bu güçlükler Romanya göçmenleri ile ilgili genel tutumu değiştirmemektedir. "Romanya'daki ırkdaşlarımız hicrete hazırlanıyor. Yüzlerce yıldır Osmanlı İmparatorluğu'nun Tuna kıyılarında bekçiliği yapmış olan ve bugün de Romanya cenup sınırlarının sadık bir beldesi olan Dobrice Türkleri, yıllardır hasretini çektikleri öz anasının kucağına atılmak üzere." "

t
s
i
i
r
n
e

Romanyalı göçmenlerin vaziyeti çok fenalaştı

Binlerce kişi Köstence rıhtımında bekliyor, göçmenlerin mal satma ve pasaport işleriyle anavatana nakilleri güç yürüyor

Köstencede vapur bekliyen göçmenlerin hali...

Trakya Genel Enspektörü General Kâzım Dirikin yaptığı son Ankara seyahatinde göçmenler için kararlaştırılan tedbirlerin henüz tatbikına başlanamaması işlerde aksaklığı devam ettirmek-

(Arkası 8 inci sahifede)

pada muhakkak
Bunların düş
bahriyesi. Süve:
diğinden ve H
yınca İtalya ile

KENDİ KE

Ebedî

Romanda:
radan çıkı
lukları ve
yazısında
bir bahar
nasıl zorl
gunun be
myacak

Cumh
temiz a
süf mü
Muhac
bir yıl
İmpar
Türk
ların
oldu
ze
tire
yet
tar
ki
d

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Göç ve göçmenlik kavramları, günümüzde Suriyeliler üzerinden yoğun bir şekilde tartışılmakla birlikte göç etme, muhacirlik, sığınma vb. gibi toplumsal hareketliklerin tarihin büyük bir bölümüne hâkim olduğu görülmektedir. Bu çalışma göç kavramının tarih boyunca geçirdiği dönüşümlerden ziyade, göçün toplumsal gerçekliğe etkisini kendine özgül tarihsel bir kesit seçerek çözümlemiştir. Osmanlı bakiyesi toprakların Berlin Anlaşması ile birlikte karşılaştığı kitleler halinde göç etme, 1990'lı yılların başına kadar belli aralıklarla devam etmiştir. Özellikle Balkanlar ve Kafkaslar'dan kitleler halinde Türk ve Müslüman toplulukların Türkiye Cumhuriyeti'ne yerleşmek amacıyla sığındıkları görülmektedir. Cumhuriyet döneminin kuruluş yıllarından 1960'lı yıllara kadar nüfus politikalarının merkezine yerleştirilen göçmen iskânının sosyal ve ekonomik kalkınma bakımından Türkiye'nin önemli bir dinamiği olduğu görülmektedir. Böylece aslında Romanya dahil dışarıdan gelen göçmenlere misyon yüklendiği ve bu misyonun gerçekleşmesi için de her türlü maddi manevi desteğin verildiği görülmektedir. İncelenen 6 gazetede de yer alan haberlerin hemen hepsinde bu misyonun izlerini görmek mümkün olmuştur. Ancak daha sonradan ülkedeki nüfusun artışı, büyük kentlere doğru gerçekleşen göçler ve ekonomik problemler göçmen iskân politikasının nüfusu artırma misyonu olarak tercih dışı bırakıldığı bir dönem olmuştur. Göçmenlerin getirilmesi ve iskân edilmesi sürecinde 6 resmî kurumun birlikte hareket ettiği görülmüştür. Nüfus ve İskân Umum Müdürlüğü, Sıhhat Bakanlığı, Dış Bakanı, Trakya Genel Enspektörü, Deniz Ticaret Müdürlüğü ve Maarif Vekâletidir.

Çalışmanın amacı 1932-1938 yılları arasında Romanya'dan getirilen Türk kökenli kimseleri gazete haberlerinde de belirtildiği üzere ana vatana getirilme sürecini sosyolojik bir perspektif ile incelemektir. Çalışmada toplamda 6 gazete (Tan, Türk Yolu, Ulus, Akşam, Son Posta, Cumhuriyet) gazeteleri taranmıştır. Taranan haberlerde Romanya'dan gelen göçmenlerle ilgili metinler çözümlemenin merkezine yerleştirilmiştir. Göç ile ilgili olarak metinlerde karşımıza çıkan kavramların kullanım biçimleri şu şekilde özetlenmiştir: Göçmen, kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk) muhacir; muhacir ise çoğunlukla göçmen kelimesiyle aynı bağlamda kullanılmıştır. Metinlerden hareketle göçün kavramsal karşılığı ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret biçiminde karşımıza çıkarken, hicret kelimesinin ise sıklıkla göçü ifade edecek biçimde kullanıldığı tespit edilmiştir. Metinlerde göçmenlerin etnik ve kültürel aidiyetliklerini ifade etmesi bakımından soydaş kelimesi aynı

1932-1938 yılları içinde sistemli bir şekilde Türkiye'ye getirilen göçmeler ile ilgili haberler 3 ana kategoride sınıflandırılırsa birincisi göçmenlerin Türkiye'ye gelmeleri, ikincisi göçmenlerin Türkiye'de iskân işleri, üçüncüsü ise göçmenlerin yaşadıkları sıkıntılar olarak ayrılabilir. Romanyalı göçmenler Türkiye'ye deniz yolu, Bulgaristan ve civarından gelen Türk asıllı göçmenler ise kara yolu ile gelmiştir. Dolayısı ile Bulgaristan'dan gelen göçmenler yurda giriş konusunda sıkıntı yaşamamışlarsa da iskân noktasında tıpkı Romanyalı Türkler gibi sıkıntı yaşamışlardır. Romanyalı Türklerin göç esnasında yaşadıkları sıkıntıları Romanya'da ve Türkiye'de olmak üzere iki kısma ayırmak mümkündür. Romanya'da yaşanan sıkıntılar; taşınmaz eşyalarını ucuz fiyatlara elden çıkarmaları, bu sıkıntı Romanya ve Türkiye arasında imzalanan anlaşma ile karara bağlanmıştır. Anlaşmaya göre taşınmaz mallar için Romanya Devleti fiyat biçecektir. Göç için hazırlıklar yapılması fakat rıhtıma varıldığında gemilerin ya olmayışı ya da varsa dahi hareket etmeyişleri, bu süreçte hanlarda veya sokaklarda konaklamaları, çeşitli hastalıklar mücadele içinde olmalarını gerektirir. Türkiye'ye geldiklerinde sağlık kontrolünden geçirilme süreci, Anadolu da yerleştirilecekleri yerlerin hazırlanması, evlerinin ayarlanması, alacakları yardımların hesaplanması, olası gidecekleri yerlerde yaşayacakları durumlarıdır. Göç etmek sadece yaşadığın yeri değiştirmek değildir. Yaşanan her şeyi arkada bırakıp yola çıkmak demektir. Romanyalı Türklerle Bükreş Büyükelçisi vasıtası ile irtibat kurulması onlara sunulacak olunan imkânlar dâhilinde yola çıkmaları aslında sonsuz bir güven ortamı gerektirir. Bu noktada ulus devletin önemini görmekteyiz. Romanyalı Türkler bir başka ülkeye değil haber başlıklarında verilen ana vatana dönüş söylemi ile Türkiye'ye gelmiştir. Ayrıca göçmenler tamamen kendi istekleri ile gelmektedirler. Kendi istekleri ile gelmeleri durumu tarihsel arka planda ulus devletin önemi açısından da önemlidir. Gazete haberlerinde sıklıkla göçmenlerin arzulu bir şekilde geldikleri vurgulanmaktadır. Ayrıca yola çıkan göçmenler için iskelede geçirilen uzun ve meşakkatli süreç düşünüldüğünde göçmenler gerçekten de kendi istekleri ile göç etmektedirler. Buradaki önemli noktalardan bir tanesi göçü teşvik ettirici unsurlardır. Göçmenler için Türkiye'de hazırlanan evler, vergi muafiyeti, verilecek olan araziler ana yurda dönüşün yolunu kolaylaştırmaktadır. Burada Türkiye'de her aileye ev verileceğini duyan göçmenlerin Köstence rıhtımında evlenip Türkiye'ye gelmeleri teşvik unsurunun etkisini gösterir.

Göç için Türkiye'de hazırlanan alt yapı ise sadece göçmenlerin iskân ekonomik işleri değil hali hazırda Türkiye'de yaşayan vatandaşları bu duruma hazırlamaktır. Haber başlıklarında sıklıkla kandaş, ırkdaş, soydaşların ana va-

tana dönüşünü konu alır. Ayrıca gelecek olan göçmelerin kişisel özelliklerinden de sıklıkla bahsedilir. Haberlerde kullanılan göçmen, muhacir arasındaki kavramsal ilişkide önemlidir (?) Gelecek olan göçmenler çalışkan, doğru, namuslu insanlardır. Ayrıca fiziksel özelliklerinde de yine şu şekilde bahsedilir. Boyları heybetli tam Türk gibi, hepsinin ekici olması ve yerel halkın onlardan öğrenecekleri çok şeyler olduğunun vurgulanması birbirini tanımayan soydaşların olası ön yargılarını kırmak için önemlidir. Ayrıca gelen göçmenlerin meslek gruplarına göre farklı teşvikler alması da söz konusudur. Zanaatkâr göçmenlere dükkân açma desteği verilmesi çiftçilere çift hayvanı ve tohum verilmesi gibi her meslek grubuna imkânlar dâhilinde destek verilmektedir. Gelen göçmenlere nüfus gücü açısından da bakıldığı zaman savaştan çıkmış olan yeni devlete taze kan arayışı olarak göçmeler oldukça önemlidir ve rahat olmalıdırlar.

Göçmenlerin uzun süreler limanlarda bekletilme sebepleri ikiye ayrılır: Vapurcu armatörlerin istedikleri ücretlerin verilmemesi ve Türkiye’de kalacak yerlerinin daha hazırlanmamış olmasıdır. Bu süreçte evlerini barklarını satıp limanda bekleyenlerin ana yurda girişi öncelik kazanmıştır. Bu süreçte yurda girişlerin kontrol altına alınması için Romanya ve Türkiye arasında gelecek olan göçmenlere Romanya’nın vize vermemesi kararlaştırılmıştır. Bu süreç zarfında ise armatörler ve vapurlar hazırlanmış, Anadolu’daki kalacak yerler düzenlemiştir. Romanya’dan Türkiye’ye gelecekler arasında Hristiyan Türklerin olması önemli bir husustur. Haberlerin detayın o Türklerinde tıpkı diğer Türkler gibi olduğu Türkçe bildikleri özellikle vurgulanmaktadır. Türkiye’de çıkan haberleri ve gazeteleri de takip etmektedirler.

Göçmen işleri ile ilk olarak Nüfus ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü ilgilemiş daha sonra bu görev Sıhhat Bakanlığına geçmiştir. Sıhhat Bakanlığında gerekli olan alt yapının oluşturulması için geçen süreçte göçmen sevkiyatına ara verilmesine veya alımların azalmasına sebep olmuştur. Göçmenler için yapılan hazırlıklar Romanya’dan Türkiye’ye doğru görünürlüğüne daha çok arttırır. Limanda sağlık kontrolünden geçen göçmenler ve hayvanları için Türk Kızılayı yemeden içmeye pek çok alanda göçmelerin işlerini kolaylaştırır. Trenlerle yurdun muhtelif yerlerine sevk edilen göçmenlerin gidecekleri yerden başka yere gidemezler. Burada Türkiye’ye geldikten sonra isteyenin istediği yere gidebilmesinin önünün açılması hem devletin üzerindeki yükü azalmanın türlü yollarından bir tanesidir hem de göçmenin istediği yere gidebilmesinin de önü açmaktadır. Fakat burada istediği yere gidecek olan göçmenlerin diğer göçmenlerle aynı hakka sahip olup olmadıkları hakkında kesin bir bilgiye rastlamak mümkün değildir.

KAYNAKÇA

Akgür, Zeynep Gökçe, **Türkiye’de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgelerarası Dengesizlik (1970-1993)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997.

Akkayan, Taylan, **Göç ve Değişme**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979.

Altuğ, Yılmaz, “Balkanlardan Ana yurda Yapılan Göçlerin Mahiyeti”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C 32, S 2-4, İstanbul 1996, ss.846-857.

Armaoğlu, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Timaş Yayınları, İstanbul 2005.

Arslan, H. Çetin, **Türk Akıncı Beyleri ve Balkanların İmarına Katkıları (1300- 1451)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.

Atabay, Mithat, “1877-1950 Yılları Arasında Çanakkale’ye Göçler”, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ**, S 3, Çanakkale 2005, ss.92-107.

Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1997.

Baydar, Mustafa, **Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları**, Menteş Kitabevi, İstanbul 1968.

Bozkurt, Giray Saynur, “Geçmişten Günümüze Romanya’da Türk Varlığı”, **Karadeniz Araştırmaları**, C 5, S 17, Ankara 2008, ss.1-31.

Castlas, Miller ve Mark J. Miller, **Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri**, Çev. Bülent Uğur Bal, İbrahim Akbulut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.

Castles, Stephen, “Towards A Sociology of Forced Migration and Social Transformation”, **Sociology**, Volume: 37, Number 1, 2003, pp.13-34.

Çağaptay, Soner, “Kemalist Dönemde Göç ve İskân Politikaları”, **Toplum ve Bilim**, S 92, İstanbul 2002, ss.218-241.

Dağıstan, Adil, “Hamdullah Suphi’nin Romanya Büyükelçiliği ve Gagauz Türkleri”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C 18, S 54, Ankara 2002, ss.815-829.

Duman, Önder, “Atatürk Dönemi Romanya’dan Türk Göçleri (1923-1938)”, **Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, S 45, Ankara 2008, ss.23-44.

Duman, Önder, “Romanya’dan Kocaeli Vilayetine Göç ve İskân (1035-1939), 2016, <http://www.kocaelitarihsempozyumu.com/bildiriler2/42.pdf>, Erişim Tarihi:10.04.2017.

Erkal, Mustafa, Burhan Baloğlu ve Filiz Baloğlu, **Ansiklopedik Sosyoloji Sözlüğü**, Der Yayınları, İstanbul 1997.

Geray, Cevat, **Türkiye’den ve Türkiye’ye Göçler ve Göçmenlerin İskânı (1923- 1960)**, Ajans Türk Matbaası, Ankara 1962.

Gönüllü, Müzeyyen, “Dış Göç”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S 1, Denizli 1996, ss.94-105.

İçduygu, Ahmet ve Turgay Ünalın, **Türkiye’de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri, Türkiye’de İç Göç**, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 1997.

İpek, Nedim, **Rumeli’den Anadolu’ya Türk Göçleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1999.

İvgen, Ferhat, “1923-1960 Döneminde Türkiye’nin Balkan Politikası”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Eskişehir 2007.

Jackson, J. A., **Migration**, Logman, New York 1986.

Karpat, Kemal, **Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler**, Timaş Yayınları, İstanbul 2010.

Karpat, Kemal H., **Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri**, Çev.Bahadır Tırnakçı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ankara 2003.

Karpat, Kemal H., **Balkanlarda Osmanlı Mirası ve Ulusçuluk**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 2004.

Kaya, Ayhan ve diğerleri, **Türkiye’de İç Göçler Bütünleşme mi Geri Dönüş mü?- İstanbul Diyarbakır Mersin**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2009.

Lee, Everett S., “A Theory of Migration”, **Demography**, Volume 3, No.1, 1966, pp.42-57.

Marshall, Gordon, **Sosyoloji Sözlüğü**, Çev.Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1999.

Metin, Ömer, **Atatürk Dönemi Türkiye Romanya İlişkileri (1923-1938)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Ankara 2011.

Özgiray, Ahmet, “Türkiye- Romanya Siyasi İlişkileri (1920-1939)”, **Türk Kültürü Araştırmaları (Orhan F. Köprülü'ye Armağan) Dergisi**, Yıl: 34, S 1-2, Ankara 1996.

Sağır, Adem, **Batum'dan Orta Asya'ya Bir Yol Hikâyesi (Sürgün Karadenizli Türklerinin Sosyal Yapısı)**, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

Sağır, Adem, **Zorunlu Göçler, Sürgünler ve Yol Hikâyeleri (Ulupamir Kırgızları Örneği)**, Nobel Yayınları, Ankara 2012.

Sancaktar, Caner, “Balkanlarda Osmanlı Hâkimiyeti ve Siyasal Mirası”, **ESAM Dergisi**, C 2, S 2, İzmir 2007, ss.27-47.

Sarıkoyuncu, Ali, “Atatürk Döneminde Dış Türklere Yönelik Eğitim-Öğretim Faaliyetleri: Gagauz Türkleri Örneği”, **25-29 Ekim 1999 Atatürk 4. Uluslararası Kongresi**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1999, ss.1317-1335.

Soysal, İsmail, **Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları (1920-1945)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1983.

Sözen, Edibe, **Söylem**, ParadigmaYayınları, İstanbul 1999.

Tekeli, İlhan, “Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Nüfusun Zorunlu Yer Değiştirmesi ve İskân Sorunu”, **Toplum ve Bilim**, 50, İstanbul 1990, ss.49-71.

Tekeli, İlhan (2008), **Göç ve Ötesi**, Tarif Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2008.

Ural, Selçuk ve Kılınç, Selçuk, “Türkiye-Romanya İlişkileri”, **Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi**, C 6, S 11, Kars 2015, ss.177-202.

Ülküsal, Müstecip, “Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Dobruca Türkleri”, **Emel Dergisi**, Temmuz-Ağustos 1966, İstanbul 1996, ss.36-37.

Ülküsal, Müstecip, **Dobruca ve Türkler**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1996.

Wachel, Andrew Baruch, **Dünya Tarihinde Balkanlar**, Doğan Kitabevi, İstanbul 2009.

Zanden, Vander W. James, **Sociology**, New York: Mc Graw Hill. Inc. 1996.

